LAIKAS

"EL TIEMPO"
SEMANARIO LITUANO
Año del Libertador
General San Martín
1950 vasario 7 d.
Nr. 2 (18)

LIETUVIAI!

Vasario 16-toji — Lietuvos nepriklausomybės atstatymo — diena yra visiems mums tautinės dvasios pakilimo diena. Šią dieną visi mes: ir tie, kurie prieš dešimtis metų yra Lietuvą palikę ir jos nematę, kokia graži ir miela ji buvo savosios laisvės dienomis, ir tie, kurie Lietuvą pažįsta jau tik iš savo tėvų, ir tie, kurie, kad išvengtų vergo mirties, pasirinko Vakarų Europos griuvėsius, Kanados miškus, Jungtinių Valstybių fabrikus, Kolumbijos, Venecuelos, Brazilijos, Argentinos, Australijos, Naujosios Zelandijos naujakurių vargą, ir tie mūsų kraujo broliai, kurie siekia savo tėviškes įglausti į išlaisvintosios Lietuvos sienas, — visi mes Vasario 16-tąją dieną stipriau pasijuntame tarpusavy broliai, tos pačios motinos vaikai.

Šitoji tautinė brolybė, tokia akivaizdi didžiąją mūsų tautos laimėjimų dieną švenčiant, turi būti mumyse nuolatos gyva. Ji mus juo tvirčiau turi surišti tarpusavy dabar, kai ten, Tėvynėje, "dieną naktį nenutyla šiurpi kapų, kalėjimų, kančių rauda", kai ten, Baltijos pajūryje, su pragarišku įnirtimu siekiama išnaikinti senoji tauta, išsklaidyti, kad neliktų lietuvio prie lietuvio. Šiandieną tautinei brolybei mes esame įpareigoti mūsų tautos šventosios rezistencijos ir tūkstančių nežinomųjų didvyrių aukos. Tik gyva ir veikli mūsų tautinė brolybė gali padaryti mus vertus klajūno lazdą parnešti į išlaisvintą Lietuvą.

Išlaisvintoji Lietuva! Atviru žvilksniu stebėdami šiurpų žemės kamuolio žaidimą, mes regime nepriklausomosios Lietuvos prisikėlimą ir tikime mūsų grįžimu. Mes žinome, kad Lietuvos ateitį lemia pasaulio susidūrimas ir mūsų pačių pastangos. Todėl, apveikę sunkias įsikūrimo ir asmeninio gyvenimo sąlygas, suveržkime tvirčiau tarpusavio ryšius. Mūsų nedraugų pastangos mūsų tautą nuo žems vaido nušluoti tebus sutiktos galingo visų pasaulio lietuvių pasiryžimo: Lietuvių Tauta mumyse gyva bus per amžius. Ir mes, nors per visą žemės rutulį išblaškyti, bet tautinės brolybės ryšiais į vieningą Pasaulio Lietuvių Bendruomenę susijungę, sudarysime neįveikiamą lietuvybės tvirtovę ir mūsų šauksmas dėl okupanto Lietuvoje vykdomo mūsų brolių žudymo turės pasiekti galingųjų sąžines ir privers juos pakelti pagalbos ranką teisingumo, žmoniškumo ir savisaugos idealų vardan.

Į Lietuvos priešų prasimanymus apie lietuvius teatsako mūsų kiekvieno pareiginis darbas, paliudydamas, kokie garbingi ir taurūs yra Lietuvių Tautos vaikai, teatsako mūsų kultūriniai pasirodymai, apreikšdami svetimiesiems mūsų tautos kūrybinį genijų.

Trisdešimt antrąsias Lietuvos Nepriklausomybės metines švenčiame mūsų tautos genocido ženkle. Tačiau ir pro šitą baisų mūsų tautos naikinimo vyksmą prasiveržia nepalaužtas tautos noras ir pasiryžimas gyventi. Todėl su viltim žvelgiam ateitin.

Vyriausiasis Lietuvos Išlasvinimo Komitetas, pastatytas Lietuvos išlaisvinimo veiklai vadovauti ir Lietuvių Tautai nuo sunaikinimo ginti, šią iškilmingą Lietuvos Nepriklausomybės šventės dieną sveikina visus pasaulio lietuvius, kviesdamas tvirčiau suglausti savo eiles, sujungti savo pastangas ir suderinti savo žygius, kad mūsų pasiryžimai taptų galinga priemone bendram siekimui —

PRIKELTI LIETUVĄ MŪSŲ!

VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

Tremtyje, 1950 metų
Vasario 16-tąją dieną.

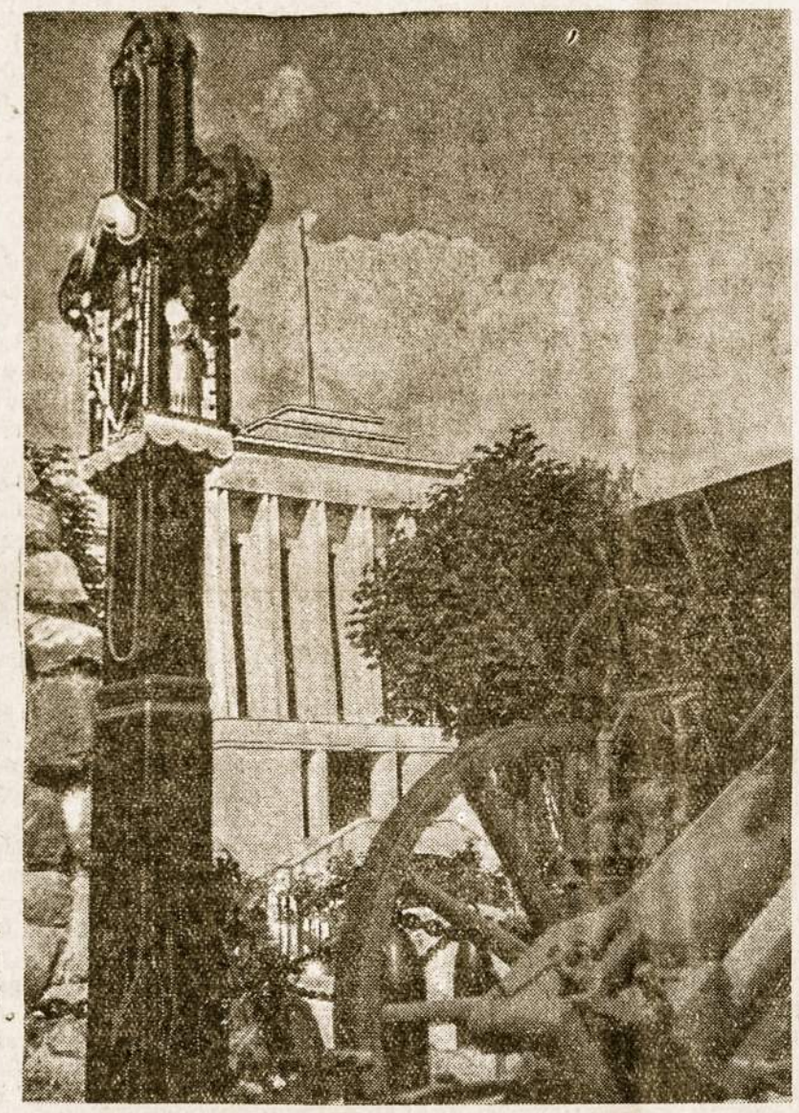

Nepriklausomybės kovų patrankos karo muziejaus sodely prie liet. kryžiaus.

LA FECHA PATRIA LITUANA

El 16 de Febrero de 1918, el Congreso Lituano reunido en Vilnius, en nombre de toda la Nación Lituana, proclamó al mundo la restauración del Estado Lituano, independiente y soberano, y libre de todo vínculo político con cualquier otro estado extranjero.

No fué por consiguiente la moderna Lituania una creación artificial de las potencias de Versailles. Fué la voluntad inquebrantable de la Nación Lituana — fiel al recuerdo de su grandioso pasado — de ser nuevamente dueña de sus destinos sobre la tierra bendita que habitaron sus antepasados desde milenios inmemorables, lo que determinó la aparición de una nueva república en el concierto de las naciones europeas. Y supo Lituania defender de la prepotencia de sus vecinos, con la fuerza de las armas y la sangre de sus hijos, el precioso tesoro de la soberanía restaurada tras de 120 años de esclavitud. Si bien muy pronto la megalomania de Pilsudski dolosa y rapaz, mutiló a Lituania, arrancando de su seno el propio corazón — la capital, Vilnius, con un tercio aproximadamente del total de la población y del territorio de Lituania.

No obstante Lituania, mutilada y todo, supo mostrar al mundo qué potencial espiritual llevaba latente dentro de sí. En el breve período de dos décadas, Lituania aunque aletargada por más de un siglo de servidumbre, y exhausta por la Gran Guerra, logró superar en el orden económico y cultural a todas las naciones de la Europa Oriental, y ya comenzaba a competir ventajosamente con las de la Europa Occidental. Lituania es por consiguiente una prueba de la importancia del factor libertad para el progreso de los pueblos.

No gozó desgraciadamente Lituania por largo tiempo de su bienandanza; nuevamente su posición geográfica la expuso a la conflagración mundial, y a la brutalidad de los totalitarismos rojo y pardo...

Y hoy día lituanos dispersos por el mundo libre, conmemoran con angustia y con luto esta fecha otrora tan jubilosa y fausta. Porque pronto serán diez años que gime Lituania bajo el yugo soviético. Porque a Lituania se la está aniquilando sistemáticamente: su religión, su cultura y su economía han sido sustituídas por la barbarie comunista; su misma población autóctona ya desterrada en una tercera parte, es reemplazada rápidamente por colonos asiáticos...

Con el corazón desgarrado por el dolor, los lituanos libres apelan a la conciencia del mundo cristiano, para que se ponga término de una vez al sadismo de los verdugos rojos, y Lituania, una vez más, recobre el puesto que le corresponde entre las naciones libres y civilizadas.

Dios N. Señor así lo quiera.

DRUMSČIASI VANDUO TOLIMUOSIUOSE RYTUOSE

Eausio 31 d. Indijoje buvo išgirstas silpnas pagalbos šauksmas per Tibeto radiją. Tai Dalai Lamos vyriausybė beviltiškai šaukiasi gelbėti jos kraštą nuo komunistinės Kinijos armijų invazijos.

Dar labiau aptemo Tolimųjų Rytų padangė, kai Sovietų Sąjunga sausio 31 d. staiga paskelbė oficialiai pripažįstanti Prancūzų valdomos Indokinijos sukilėlių vyriausybę, kurios pryšakyje stovi Dr. Ho Chiminh. Ši žinia Paryžiuje padarė sprogusios bombos įspūdį. Prancūzijos valdžią tuojau įteikė Kremliui patį griežčiausią protestą, kuriame tarp kitko nedviprasmiškai pabrėžiama, kad dėl tokio Maskvos žygio tarptautiniai santykiai padarė pavojingą posūkį.

Indonezijos respublikoje, vakarinėje Javoje, sausio 23 d. vėl suliepsnojo karas, kai Olandijos pilietis kapitonas R. "Turco" Westerling, sekdamas išbandytą Želigovskio pavyzdį, su 10.000 karių armija sukilo prieš vietinę indonezų valdžią ir jau spėjo užimti vakarų Javos sostinę Bandung. Olandijos vyriausybė paskelbė nieko bendro neturinti su kapitonu Westerling, kuris savo kilmę vedąs iš olandų, turkų ir graikų protėvių.

Visi šitie neramumai ir ypačiai rusų remiami komunistinių armijų pasiruošimai užimti Formozos salą, kuri yra paskutinė Chang Kai Sheko vadovaujamos nacionalistinės Kinijos tvirtovė, Jungtinių Amerikos Valstybių yra stropiai sekami kaip naujos audros ženklai. Sausio 31 d. iš Washingtono į Japonijos sostinę Tokio išskrido visas vyriausiasis Jungtinių Amerikos Valstybių Kariuomenės štabas tartis su generolu Douglas MacArthur. Be gen. Omar Bradley į Tokio konferenciją išskrido gen. Lawton Collins, armijos štabo viršininkas, gen. Hoyt Vandenberg, oro jėgų štabo viršininkas, ir admirolas Forest Sherman, laivyno štabo viršininkas.

AMERIKOS GINKLAI JAU PLAUKIA Į EUROPĄ

Šiaurės Atlanto Paktą pasirašiusios 8 valstybės del ginklų pagalbos Europai sausio 27 d. pasirašė atitinkamas sutartis Washingtone. Didžiuliai moderniškų ginklų transportai jau pajudėjo Europos link. Europa šįmet gaus už milijardą dolerių moderniškų ginklų. Svarbiausioji sausumos pajėga yra laikoma Prancūzijos kariuomenė, kuri šiemet Amerikos ginklais galės aprūpinti bent 9 stiprias divizijas. Prancūzijos komunistai šiaušiasi prieš Amerikos, ginklų pagalbą ir grasina suagituoti uostų darbininkus, kad šie atsisakytų iškrauti Amerikos ginklus iš laivų. Tačiau Prancūzijos vyriausybė yra pasiryžusi panaudoti pačias griežčiausias priemones bet kokiam sabotažui sutriuškinti.

Pusiau ofiacialiomis žiniomis Prancūzija gaus sunkiųjų Sherman MR44 tankų, 105 mm motorizuotų patrankų, radar aparatų, lėktuvams motorų ir atsarginių dalių. Prancūzijos laivynas gaus konvojinių ir kitų lengvų laivų. Nebus siunčiami sunkieji bombonešiai, didieji karo laivai ir radijo diriguojamos raketos. G i n k l ų transportus tvarkys ir ginklus perduos specialus tiekimo karininkas gen. Clement Blanc, Atlanto Pakto vyriausiojo štabo viršininkas.

PREZ. TRUMANAS LIEPĖ GAMINTI BAISIĄJĄ VANDENILIO SUPERBOMBĄ

Sausio 31 d. prezidentas Trumanas davė įsakymą gaminti vandenilio atomo superbombą, kurios veikimo galia 1000 kartų baisesnė už iki šiolei žinomą uranijaus atomo bombą. Štai oficialus prezidento Trumano pareiškimo tekstas spaudai:

"Kaip Vyriausiasis ginkluotųjų Pajėgų Vadas aš esu atsakingas už tai, kad mūsų kraštas galėtų apsiginti nuo bet kokio užpuoliko. Todėl aš daviau įsakymą Atominės Energijos Komisijai tęsti savo darbą visokios rūšies atomo ginklų gamyboje, neišskiriant nė vadinamos **vandenilio superbombos** gamybos. Kaip ir visų kitų atomo ginklų, taip ir vandenilio superbombos gamyba yra ir bus tęsiama pagal mūsų visuotinę taikos ir saugumo programą. Šią programą mes vykdysime tolei, kolei bus pasiektas patenkinamas susitarimas dėl tarptautinės atomo ginklų kontrolės. Taip pat mes ir toliau tyrinėsime visus veiksnius, kurie liečia mūsų programą taikai išsaugoti ir šito krašto saugumui patikrinti".

Žinovų spėjimu, viena tik vandenilio superbomba kainuosianti keletą šimtų milijonų dolerių. Pirmoji bomba galinti kainuoti net iki 2 milijardų dolerių. Maždaug 300 kvadratinių kilometrų plote sunaikinimas yra visiškas. Dr. Harold C. Urey, kuris daug prisidėjo prie pirmosios atomo bombos pagaminimo, pareiškė, kad kai kurių fizikų nuomone vienos vandenilio superbombos pakaktų bet kokiai gyvybei visoje Jungtinių Amerikos Valstybių teritorijoje išnaikinti. Taip pat manoma, kad joks orlaivis, numetęs vandenilio superbombą, negalėtų pasprukti nežuvęs nuo visa naikinančių mirties spindulių ir karščio, kuris sprogimo metu pasiekia saulės ir žvaigždžių temperatūrą.

PASMERKĖ STERILIZACIJĄ

Wesminsterio arkivyskupas kardinolas Griffin sausio 28 d. viešai pasmerkė sterilizaciją. Moteris neturi teisės prašyti sterilizacinės operacijos, kurios pasėkoje ji nebegali daugiau tapti motina. Anglikonų Sterilizacijos Komiteto pirmininkas lordas Horder taip pat įspėjo gydytojus, nurodydamas, kad jeigu jų sterilizuota moteris ar vyras vėliau kreiptųsi į teisma, tai toki gydytojai neturėtų jokio legalaus pasiteisinimo.

Indija Jau Respublika

Sausio 26 d. Indija paskelbta visiškai nepriklausoma respublika su 330.000.000 gyventojų. Paskutinis Indijos gubernatorius Rajagopalachari perdavė suverenines teises pirmajam Indijos prezidentui Dr. Rakendra Prasod, buvusiam Mahatma Gandhi draugui. Nežiūrint to, Indija ir toliau lieka 1949 m. balandžio mėn. perorganizuotos Britų Commonwealth (Tautų Bendruomenės) narys, tačiau be jokios priklausomybės nuo Anglijos karaliaus.

Nepaprastai Smarkus Žemės Drebėjimas

Sausio 18 d. Pietų Irane prie Persijos įlankos (Indijos vandenyno krantų) nepaprastai smarkiai drebėjo žemė. Sugriauta net 20 miestų, žuvusių skaičiuojama apie keliolika šimtų. Kangano apskrities valdininkas turėjo sugaišti daug laiko, kol ištyrė nelaimę vietoje ir pranešė į sostinę Teheraną, nes visi susisiekimo keliai buvo nutraukti. Iš sostinės siunčiama greita pagalba nukentėjusiems. Irano Raudonasis Kryžius, vadinamas Raudonuojų Liūtu ir Saule (ženklai Persijos vėliavoje) einąs taip pat padėti nukentėjusiems nuo šio smarkaus žemės drebėjimo.

Atomo Bombų Sandėliai Naujojoj Meksikoj

Jungtinių Amerikos Valstybių Karo Departamentas savo metiniame pranešime sausio 31 d. praneša, kad atomo bombų gamyba vyksta greitėjančiu tempu ir kad daugiausia bombų yra sukrauta Sandia bazėje, Naujosios Meksikos valstijoje, netoli nuo Albupuerque. Ten pat yra didelė sunkiųjų bombonešių bazė, ir lakūnai yra mokomi, kaip praktiškai apseiti su atomo ginklais.

Nauja Rusų Blokada Berlyne

Norėdami nukreipti vakarų valstybių dėmesį nuo įvykių Kinijoje ir atsikeršindami už neįsileidimą komunistinės Kinijos atstovo į Jungtinių Tautų Organizaciją, bolševikai vėl pradėjo Berlyno blokadą. Blokada vykdoma palaipsniui. Apsimesdami neva dokumentų tikrinimo pagrieztinimu, bolševikai vėl įtaisė ant kelių barikadas ir, sulaikę ištisas eiles traukinių bei autovežimių, "tikrina dokumentus".

Vakarų valstybės yra pasiryžusios už jokią kainą nepasitraukti iš Berlyno ir, jeigu reiks, vėl atnaujinti garsųjį "oro tiltą". Kartu jos budriai seka sovietų žygius Kinijoje. Jungtinių Valstybių Sekretorius Dean Acheson paskelbė dokumentus, įrodančius, kad šiuo metu Rusija baigia perimt 4 šiaurė Kinijos provincijų, jų, tarpe Mandžiurijos ir Išorinės Mongolijos kontrolę. Taip pat Sovietų Sąjunga gabena savo kariuomenę ir baigia įsitvirtinti Sikiange, Singtao ir kituose šiaurės Kinijos uostuose, kuriuose anksčiau buvo Jungtinių Amerikos Valstybių karo bazės.

ĮVYKIAI IR IŠVADOS

Spaudoje dažnai minima rytų ir vakarų demokratijos. Rytine suprantama sovietinė arba "pažangioji demokratija", kurioje, žinoma, nėra nei pažangumo, nei demokratiškumo, atseit, laisvės. Demokratija, kaip pati tiesa ir laisvė, tegali būti tik viena, tai yra be geležinės uždangos, be koncentracijos stovyklų, be milijonų budelių emvedistų, be gyventojų trėmimų ir visokio jų naikinimo, be religijos persekiojimo ir t. t.

Tikroji, taigi vienintelė, demokratija tėra galima tik laisvoje Vak. Europoje, Amerikoje ir kai kuriose kitose pasaulio šalyse, kur ginkluotasis bolševizmas dar neužmetė savo vergijos. Raudonoji diktatūra ir laisvoji demokratija, aišku, yra priešingi ir nesuderinami valdymo bei valdymosi būdai, du ašigaliai, kuriuos suartinti buvo visai tuščios ir pavojingos visokių ruzveltininkų pastangos.

★

Net dešimtmečio reikėjo, kol nemaža vaikiškos galvosenos amerikiečių ir anglų įsitikino, jog iš Stalino ir jo bendradarbių nepadarysi nekalčiausio avinėlio, jog nuolaidomis nepatenkinsi plėšraus imperializmo, jog komunizmo nesudemokratinsi, jo nusikaltimų net ir gražiausiais žodeliais nepaslėpsi ir net savo kailio neapginsi, jei nebūsi gerai pasiruošęs ginklu pasipriešinti.

Kiek suinteresuota propaganda bebandė mulkinti, dabar jau net visiškiems trumparegiams aišku, kad vakarykštis demokratijos sąjungininkas prieš nacizmą ir fašizmą — Stalinas tikrumoje buvo ne draugas, ne sąjungininkas, bet daug aršesnis, pasalingesnis ir didesnis priešas, negu Hitleris ar Mussolini. Šio pavojaus akivaizdoje laisvasis pasaulis pastaraisiais metais lyg ir atsimerkė, lyg ir sukruto; ėmėsi kai kurių apsigynimo priemonių, pradėjo apskaičiuoti savo pajėgas ir derinti frontą.

★

Žiūrint į 1949 metų balansą demokratijos naudai, pirmiausia verta pastebėti vadinamąjį Atlanto Paktą. Tai didelė Vakarų ir Šiaurės Europos politinė bei karinė sąjunga su Jungt. Amerikos Valstybėmis ir Kanada, sukurta, teisybė, tik apsigynimo tikslams. Pagal jos įsipareigojimus, jei, pavyzdžiui, bolševikai (kasgi daugiau!) užpultų nors vieną šio pakto narę, visi kiti sąjungininkai įeitų į karą prieš Sovietų Sąjungą.

Sausumoje būtų bolševikai stipresni, nes jie turi nepalyginamai daugiau divizijų ir patogesnes pozicijas, bet ore ir vandenynuose jungtinės vakariečių aviacijos ir laivynų pajėgos būtų žymiai pranašesnės. Amerikiečiai su savo pramonės visa galybe ir neišsemiamu turtingumu pasižadėjo savo sąjungininkes moderniškai apginkluoti, o pagal vadinamąjį Maršallo Planą jie jau kelinti metai labai palankiom sąlygom padeda Vak. Europai ūkiškai atsistatyti. Tokio masto amerikiečių įsijungimas į Europos likimą yra, be abejo, įstorinis pasaulio demokratijos laimėjimas.

Bet, deja, kol kas tik — pasaulio dalies. Mūsų tėvynėje gi, kaip ir kitose balševikų pavergtose šalyse, budeliai dar tebeveža į Sibirą nelaiminguosius amerikietiškais vagonais, o tėvynėje likusius partizanus ir visus patriotus tebežudo dažnai amerikietiškos gamybos ginklais...

Tai antrojo pasaulinio karo, demokratijos vadų blogai vesto ir dar blogiau baigto - tikriau nebaigto - tragiška išdava.

★

Ieškant vėliausiųjų demokratijos laimėjimų būtų galima paminėti staigų komunistų pralaimėjimą Graikijoje. Maskvos kurstomi, vadovaujami, finansuojami ir tarptautinių raudonųjų brigadų talkinami Graikijos sukilėliai keletą metų vedė labai žiaurų ir naikinantį "civilinį" karą, kuris pernai baigės taip netikėtai ir su tokiu pat raudonųjų subliuškimu, kaip anuomet Ispanijoje. Raudonieji partizanai, ar tikriau banditai, su jiems įprastu žiaurumu teriodavo laikinai užimtas sritis, prievartaudavo gyventojus ir grobdavo vaikus, kurių per 20 tūkstančių išsiuntė bolševikijon. Laimei, patriotinė graikų kariuomenė, amerikiečių ginklais ir kitaip remiama kraštą pagaliau apgynė ir apvalė, žinoma, su dideliais nuostoliais.

Demokratijos, kad ir netiesioginiu, laimėjimu reikia laikyti atsiradusius plyšius raudonosios imperijos geležiniame lanke. Iš Maskvos diržo išspruko Jugoslavija su išdidžiu marš. Tito pasipriešinimu Stalino ukazams. Pasipriešinimas — tuo tarpu tik partizaninis ir pasyvus — reiškiasi ypač Lietuvoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Rumunijoje ir kitur.

★

Apskritai, kur kruvinas bolševiko durklas dar nesiautėja, ten komunistiniai laimėjimai neperdidžiausi. Per pastarųjų metų laisvus rinkimus Vak. Europoje ir net Suomijoje komunistai neprogresavo, ir jų atstovai buvo pašalinti iš visų vyriausybių. Laisvoji Europos dalis iš karo griuvėsių labai sparčiai atsistato, nežiūrint visų raudonosios kolonos pastangų tą atsistatymą sukliudyti. Mat, Maskvos tarnams ne žmonių gerovė, o tėvelio Stalino diktatūros išplėtimas rūpi, todėl jie ir elgiasi pagal piktnaudotojų dėsnį: "juo blogiau — juo geriau"...

Č.

Organizuota Opozicija Anapus Geležinės Uždangos ir Lietuva

Buvęs JAV ambasadorius Maskvoje, generolas Walter Bedell Smith, sausio 29 d. pareiškė kaip praneša Reuter iš New Yorko, kad Lietuvoje pasireiškė stiprus pogrindžio judėjimas prieš ūkių kolektyvizaciją (kolūkius, arba kolchozus), kuria atimama žemė iš valstiečių ir jie paverčiami bernais. Be to, pridūrė jis, yra panašus judėjimas Latvijoje ir Ukrainoje.

Paklaustas, ar J. A. Valstybių komunistų partija yra diriguojama iš Maskvos, atsakė, kad daug yra ženklų, įrodančių, kad taip yra. Panašiai komunistai veikia Čekoslovakijoje ir Lenkijoje. Čia matome tiesioginę diktatūrą ir tiesioginius "patarimus". Tai yra neabejotina.

STASYS LOZORAITIS WASHINGTONE

Stasys Lozoraitis, Lietuvos Diplomatijos Šefas ir Lietuvos Ministras Washingtone P. Žadeikis gruodžio 13 dieną buvo priimti Valstybės Sekretoriaus padėjėjo George W. Perkins. Pasikalbėjime dalyvavo taip pat ir G. Frederik Reinhardt, einąs Rytų Europos skyriaus direktoriaus pareigas. Anksčiau S. Lozoraitis padarė vizitus Leewellyn E. Thompson, Valstybės Sekretoriaus padėjėjo pavaduotojui; Fred K. Salter, Pabaltijo valstybių skyriaus viršininkui ir Stanley Woodword, protokolo šefui. Be to, turėjo pasikalbėjimus su buv. JAV ambasadoriais Nm. C. Bullitt'u ir A. Bliss Lane, kuris yra Laisvosios Europos Komiteto narys. Taip pat atsilankė pas Apaštališkąjį Delegatą arkivyskupą A. G. Cicognani, Apaštališkos Delegatūros patarėją Msgr. A. Samorė ir NCWC direktorių Msgr. Howard J. Carroll.

DIENRAŠTIS "CRITICA" PAMINI GEN. P. PLECHAVIČIŲ

Buenos Airese 37-tuosius metus einantis ir plačiai skaitomas dienraštis "CRITICA" sausio 29 d. numeryje paduoda žinią iš Chicago antrašte: "Nuo Lietuvos generolo iki plieno darbininko".Dienraštis trumpai sumini žinomojo Lietuvos generolo Povilo Plechavičiaus svarbesniuosius darbus ir užimtąsias pareigas kartu paminėdamas dvi bolševikų ir vokiečių okupacijas, kurios jo tėvynei ir jam pačiam yra padariusios didelių žaizdų ir pakeitusios visą gyvenimą iš pagrindų. Įdomu mums tai, kad pasaulio spauda paskutiniu laiku vis dažniau mini Lietuvos ar jos likimą vedusiųjų žmonių kovas ir kančias.

LIETUVOS PASIUNTINYBĖS ADRESAS: Juan Maria Perez 2820, Montevideo, telef. 41-55-91.

LIETUVOJE

KERTA MIŠKUS

Šį rudenį, taip pat kaip ir kiekvienais metais, Lietuvos kolchozininkai prievarta varomi kirsti Lietuvos miškų. Pirmieji nustatytą kirtimo planą įvykdę Jurbarko apskrities, Veliuonos valsčiaus Černiakovskio vardo kolchozo nariai.

KLAIPĖDOS MIESTO IŠKABOS, kaip skelbia "Tiesa", esančios rašytos darkyta lietuvių kalba. Mūsų žiniomis tai įvyko dėlto, kad ten suvažiavusieji maskoliai nemoka lietuviškai. Už tat rusiškas iškabas jie ten surašę taisyklinga rusų kalba.

"SOVIETIŠKAJA LITVA" — tokiu pavadinimu leidžiamas rusų kalba laikraštis Lietuvoje labai daug rašo priešreligiškos propagandos reikalais. Lapkričio mėnesį ten buvo atspausdinta rašinių temomis "Vatikanas karo kurstytojų tarnyboje"!

KAIP RUOŠIAMASI DAINŲ ŠVENTEI

1950 metais Lietuvoje ruošiama sovietinė dainų šventė, kurioje bus dainuojamos sovietinės dainos. Jau paskelbtas dainų repertuaras. Pirmoji dalis būsianti iškilmingoji ir būsianti pradėta Sovietų Sąjungos himnu. Toliau šitos garbingosios dalies giesmės būsiančios apie "išlaisvintoją" Staliną. Antroje dalyje bus dainuojamos sovietinės dainos. Dirigentai — Dvarionas, Švedas, Karosas, Motiekaitis ir Kaveckas.

KIEK LIETUVOJE GYVENTOJŲ 1949 M.

Pagal sovietinius šaltinius (Gyventojų Statistikos Biuro Vilniuje), Lietuvos SSR 1949 m. liepos mėn. turėjo 1.700.000 gyventojų. Oficialūs daviniai 1948 m. rodė 2.300.000, bet tikrieji duomenys rodė tik 1.700.000. Gyventojų tarpe, tarp 250.000 ir 300.000 yra rusai kolonistai.

6.000 KOLCHOZŲ

Vilniaus radijas praneša, kad Lietuvoje jau įsteigta apie 6000 kolchozų. Kai kurie kolchozai labai dideli, nes į juos sujungta bent keli kaimai. Kolchozams nepalikti kaimų pavadinimai. Dauguma kolchozų pavadinti rusiškais vardais. Iš kolchozų vietovardžių jau nebegalima atskirti, kur Lietuva ir kur Rusija. Tokiu būdu sovietai ir per kolchozus varo rusinimo darbą.

M. Gedvila viena proga pareiškė, kad Jurbarko, Joniškio ir Šiaulių apskrityse jau visi ūkininkai suvaryti į kolchozus. Greit būsią visi ūkininkai sujungti į kolchozus Radviliškio, Pagėgių, Rietavo, Kėdainių ir kitose apskrityse. Pagal padiktuotą planą visus Lietuvos ūkininkus reikia suvaryti į kolchozus ligi 1950 metų rudens.

SOVIETUOSE IR KARVĖMS "ROJUS"

"Tiesos" Nr. 271. XI. 18 d. skaitome: Pasvalio apskrities kolūkis "Laisvasis Darbas" dar visiškai nepasirūpino visuomeninių gyvulių žiemojimu, nors galima susilaukti kiekvieną dieną šalčių. Kolūkio tvartai dar visai neparuošti gyvulių laikymui. Kolūkio karvės dar ir dabar visą parą stovi lauke, o tvartai pilni mėšlo, langai neįstiklinti, durys nesutvarkytos. Taip pat reikia atremontuoti stogus. Ligi šio laiko dar nesutvarkytos ėdžios ir gardai"...

"LIAUDIES PRIEŠAS"

Kiekviename numeryje "Tėvynės Balsas" skiria nemažai vietos kad kuomi nors sukompromitavus tremtyje gyvenančius mūsų visuomeninkus. 9 Nr. ši "garbė" teko "Kunigui Krupavičiui". Ypatingai smarkiai jis puolamas už... žemės reformos pravedimą. Matyt, kad ši reforma bolševikams buvo labai nemaloni, kaip ilgiems metams sustabdžiusi bolševizmo plitimą Lietuvoje. Žinoma, M. Krupavičius kaltas — kam jis neįsteigė kolchozų. Toliau jį pravardžiuoja "fašizmo ramsčiu", "hitlerininku", "liaudies priešu" ir kitaip.

Negalėdami ko nors blogo iškasti šio garbingo vyro gyvenime, griebiasi įvairiausių, kad ir labai neįtikinančių šmeižtų jo asmenybės apjuodinimui.

"BERNIUKŲ DIDELĖ TRŪKUMA"

Viena lietuvė, gyvenanti Argentinoje apie 20 metų, gavo 1949. 12. 13. iš Lietuvos, savo brolio dukters laišką, rašytą 1949. 10. 18. Nors okupantai ir labai griežtai tikrina visus laiškus (dėlto giminės Amerikoje jų negauna — įtartinus sunaikina), vistik vienas kitas įdomesnis laiškas prasprunka pro tikrintojus ir pasiekia tolimą adresatą. Kad nenukentėtų laiško rašytoja, savaime suprantama, laišką gavusios, taip pat ir rašiusios vardo, pavardės ir gyvenamosios vietos neskelbiame. Galima pasakyti tik tiek, kad laiškas rašytas iš Suvalkijos.

Kadangi laiške yra pora žodžių, nusakančių, koks likimas ištiko Lietuvos jaunimą, to laiško charakteringesnes vietas ir išrašysime. Laiško kalbą paliksime netaisytą.

"Brangi Tetuke:

Pasveikinu aš Jumi mielaširdingai, gražiai gyvenančius, linkėdama Jums dar puikesnio gyvenimo. Taip pat dėkoju Jums už laišką, brangi Tetuke, kurį nuo Jūsų pirmą kartą gavau, tai man buvo didelis džiaugsmas... Dabar parašysiu apie savo gyvenimą. Žinote, Brangi Tetuke, jaunystėj tai geriausias gyvenimas, nors mažai rūpi, tiktai apie save, pasilinksminti pašokti, o mano tokia didelė akvata, tik mūsų kaime retai būna koks suvėjimas. Daugiau mergaitės susieinam pas mus daugiausia, tai pasidainuojam. Ateina kaip koks berniukas, bet ne daug yra šitų suaugesnių, tik jaunesnių, tai priaugo panašiai mano metų... (Laiško rašytoja turi 18—19 metų. Red.) prašau, brangi Tetuke, parašyti, kaip Argentinoj jaunimas gyvena. Man būtų labai ydomu, ar tankiai ženijasi. Lietuvoje tai labai retai, nes berniukų didelė **trūkuma**, nes šiais laikais labai išsinaikino. Dovanokit, Brangioji Tetuke, gal neįskaitot mano rašto... Tad ir baigsiu... Atsisvekinu Jumis su didžiausiu pasiilgimu".

(Pasirašė vardą ir pavardę).

Kada gi MASKVOS agentų suklaidintiems mūsų tautiečiams atsivers akys, kada jie drąsiai pažvelgs į esančią tikrovę Lietuvoje, negarbins azijatiškų okupantų, jų atneštą vergovę ir mirtį savo broliams... Tik kvailas gali nesuprasti, kad jaunimas Lietuvoje ne pats išsinaikino, kaip kad rašo laiške (kitaip rašyt ir negalėjo), o jucs okupantai enkavedistai išnaikino. Gal kas paklaus, už ką? Ar okupantams, imperialistams, siekiantiems egoistinių tikslų, reikalinga priežasties?... Jie žudo visus, kas tik stoja skersai kelio. Lietuviai niekad nepritarė komunizmui ir nepritars, nes komunizmas, anot vieno pasakymo, yra Antikristo religija. Nekaltų brolių kraujas mus šaukia sukilti prieš žudikus ir jų agentus ir įsijungti į kovą prieš kruvinąjį komunizmą.

KRYŽIAUS ŽYGIS Į LIAUDĮ

Stiprus, akiniuotas, raudonveidis šoferis René Boyer buvo puikus darbininkas. Vieną dieną pasikviečia jį darbdavys ir klausia:

—Tu nerūkai, negirtauji, neturi mergaitės. Kas tau yra?

—Nieko, — atsako Boyer. — Aš visai patenkintas savo darbu ir nieko daugiau nereikalauju

Nerūkyti, negirtauti, neturėti mergiotės — dar būtų suprantama. Bet būti patenkintam savo darbu ir neturėt pretenzijų — šitai sukėlė darbdaviui tikrą įtarimą.

—Be nebūsi kunigas? — staiga paklausė jį darbdavys, ir akiniuotasis šoferis jo nelauktam nustebimui tai patvirtina.

Ateistiškai nusiteikęs darbdavys pats pabalo iš susijaudinimo.

—Darbovietė — ne išpažinties klausykla. Aš nenoriu kunigų savo įmonėje, — šaukia jis šoferiui.

Boyer buvo iš darbo atleistas. Tačiau jo ginti stojo visi jo darbo draugai, net komunistai. Darbdaviui neturi rūpėti darbininko pažiūros, jei tik savo darbą jis gerai atlieka. Darbdavys buvo kietas. Darbininkai taip pat. Būtų kilęs streikas, jeigu atleistasis šoferis nebūt savo draugų nuraminęs, paduodamas darbdavį į teismą už darbo sutarties nepagrįstą nutraukimą.

★

Jėzuitas tėvas Henri Perrin ilgai dirbo smarkiai komunistuojančiame fabrike. Darbo draugai jį labai pamėgo dėl jo inteligencijos, sąmojaus, puikių pasikalbėjimų su juo, kuriais užpildydavo laisvalaikį kokioj karčiamėlėj prie stiklo vyno. Kai komunistinė profesinė sąjunga (C.G.T.) norėjo jį įtraukti į sąjungos vadovybę, jis nesutiko ir buvo išaiškintas esąs kunigas. Tačiau tas išaiškinimas jo darbo draugų nuo jo neatbaidė. Pasikalbėjimai tęsiasi. Kai komunistai priekaištauja, esą Bažnyčia visada proteguojanti turčius, Perrin daug nesiginčydamas sako:

—Kai kada taip iš tikro būdavo. Tačiau Bažnyčia ieško naujų kelių. Kitaip esant, ar jūs matytumėt mane čia, savo tarpe?

Tas veikia įtikinamai ir raminamai. Gal jie net nesąmoningai didžiuojasi, turėdami savo tarpe kunigą, drauge su jais nešantį tą pačią darbo naštą, galėdami vadinti jį vardu, sakyti jam "tu"...

★

Du pavyzdžiai iš 19, kurie pasiryžo į taikingą kryžiaus žygį nureligėjusioj prancūzų liaudyje. Jie pasiryžo laikinai pakeisti kunigo drabužį į darbo uniformą, kad savo pavyzdžiu galėtų netrukdomi veikti proletariato masėje. Šį apaštalavimo metodą pritaikė neseniai miręs Paryžiaus kardinolas Suhard, pavadinęs tai "Paryžiaus misija". Kodėl šios misijos kilo Prancūzijoj? Gal todėl, kad Prancūzija eina nukrikščionėjimo keliu. Šiaurės provincijoj bėra 2% praktikuojančių katalikų. Pusė Paryžiaus darbininkų vaikų nekrikštyti. Ne geriau ir Prancūzijos kaime, kur praktikuojančių katalikų skaitoma 38%. Jei miestą veikia komunistinė, marksistinė itaka, tai kaimą — laicistinė dvasia. Kunigai — darbininkai tvirtina,kad su komunistais yra lengviau, kaip su indiferentais, kokiais yra daugumoj smulkioji buržuazija. Komunistiniai sluoksniai savo kovingam netikėjime dar gali rast tikrąjį tikėjimą, užšalę indiferentai yra neišjudinami tikėjimo problema apskritai susidomėti.

ELI.

Stalino Muziejus

Stalino 70 metų sukakčiai paminėti suplaukusios dovanos dedamos į specialų muziejų. Jame yra dovanos ir Stalino 60 metų sukaktį minint. Jų tarpe yra pažymėtina Hitlerio dovana: šakmatai ir kavos servizas. Göringas buvo pasišovęs dovanoti "Kapitalą" su K. Markso įrašu, tik Rosenbergas su Göbelsu tatai sukliudė. Mussolini pasitenkino mandagiais žodžiais, bet užtat Vengrijos regentas Horty pristatė "boselį" puikaus vengriškojo aprikosinio "šnapso". Vistik geriausia Stalinui tada pataikė Japonijos imperatorius Hirokito, dovanojęs Stalinui krėslą, kuris taip sutaisytas, kad kiekvienu metu, mygtuką paspaudus, galima jame sėdint kilti aukštyn, aukščiau visų kiekvienoj konferencijoj...

Paieškojimai

JUOZO STASKŪNO, kilusio iš Taukočių km., Smilgių valsč., Sidabravo parapijos, Panevėžio apskr., į Buenos Aires atvykusio 1925 ar 1926 m., paieško jo sesuo VERONIKA STASKŪNAITĖ — Girkantienė: 7026 So. Artesian Ave., Chicago 29,Ill. Kas žinotų ką nors apie jį ar apie jo žmoną Marijoną, ar apie jo vaikus, tepraneša skubiai "LAIKO" redakcijai.

ANTANO PETRAUSKO, gyv. avenida Montes de Oca 320, Buenos Aires, paieško ONA ir POVILAS KRAUJELIAI: 7026 So. Artesian Ave., Chicago 29, Ill. U.S.A.

JUOZO ŠVABAUSKO, gim. 1924 m. Sudvajiškių km., Pavičiūnų valsč., paieško jo tėvas Kazimiras Švabauskas. Žinantieji jo adresą Europoje ar kitur prašomi pranešti "LAIKO" redakcijai.

VASARIO 16-toji

Stasys Yla

Viena diena kartais slepia savy ištisus tautos gyvenimo šimtmečius. Ilgai trukusios kovos kartą apvainikuojamos pergale. Toji diena, kurią ši pergalė įvyksta, pasidaro istorinė, atmintinė, simbolinė. Mūsų tautai tokia diena yra Vasario 16-toji.

123 metus Lietuva nešė rusų pavergimo jungą, tačiau tautinė lietuvių sąmonė negeso ir laisvės valia nesilpo. Ji prasiveržė dviem sukilimais, 20 metų trukusia kova dėl lietuviškų kryžių, 40 metų — dėl spaudos. Toji laisvės valia sukūrė Kražių, Kenstaičių, Žemaitkiemio kovas dėl savųjų bažnyčių. Tų visų įvairialyčių kovų galutinio vaisiaus niekas iš anksto negalėjo pramatyti. Niekas negalėjo užtikrinti, kad kraujo ir gyvybės aukos bus vainikuotos laiminėjimo. Niekas negalėjo pramatyti, kuria forma, kuriuo būdu ir kada tai įvyks. Trylika metų prieš galutinį apsisprendimą dar galvota apie tautinę autonomiją. Prieš metus dar svarstyta rištis su nauja svetimųjų globa. Tik 1918 metų vasario 16-tąją įvyko tai, ką trumpai vadiname galutiniu ir neatšaukiamu tautos apsisprendimu. Tautos valia buvo pakankamai tikra ir tvirta pasisakyti už visišką nepriklausomybę. Tuo būdu Vasario 16-toji įeina lietuvių istorijon kaip tautos valios **subrendimo** apvainikavimas.

Pavergėjas (Rusija) buvo šimtą kartų stipresnis kaip mes. Šitas jėgų santykis nežadėjo lietuvių tautai daug vilčių nusikratyti svetimu jungu. Realūs politikai, stebėdami mūsų kovas iš šalies, visai pagrįstai laukė natūralios mūsų mirties. Tačiau niekas negalėjo apskaičiuoti mūsų tautos tikėjimo į savo laimėjimą ir pasiryžimo jį pasiekti. Tautos tikėjimas ir ryžtas buvo didesni kaip pavergėjo jėga. Mūsų tauta jautė savo galybę, kuri buvo teisės ir teisingumo galybė. Ji matė pavergėjo skriaudas ir tai laikė jo silpnybe. Tikėjimas į gėrio pergalę davė tautai jėgos tęsti savo nelygią kovą iki galo. Vasario 16-tosios aktu buvo įrodyta pasauliui moralinės jėgos persvara prieš fizinę jėgą. Vienų skepticizmas, kitų neteisė turėjo nusilenkti prieš mūsų **tikėjimą į teisingumą, prieš mūsų teisę.**

Šitas tikėjimas — tikėjimas į teisingą laisvės kovą — plėtėsi kaip kokia banga ir įsiūbavo visą tautą. Išaugo daug kovos branduolių ne tik savame krašte, bet ir svetur — Rusijoj, Lenkijoj, Prūsuose, JV, Šveicarijoje ir kt. Jie skyrėsi amžium, išsilavinimu, pažiūromis, tačiau visi, kaip orkestro muzikantai, sekė vadovaujančios valios ženklus. Ši vadovybė pradžioj telkėsi apie spaudos žmones, paskum apie atskirus komitetus, pagaliau perėjo į Tautos Tarybos rankas. Tik sutelkta ir vieninga valia galėjo kalbėti į visą tautą ir visos tautos vardu. Ir šitoji valia prabilo Vasario 16-tąją dieną, paskelbdama Lietuvos valstybės nepriklausomybę. Tuo budu Vasario 16-toji diena pasidarė **vieningos tautos valios** apvainikavimas.

Visi ryšiai, kuriais mūsų tauta buvo prievarta susieta su kitomis tautomis, Vasario 16-tosios aktu buvo nutraukti. Visoms laisvoms tautoms kaip sesėms ir visoms vergusioms ar bandžiusioms iš naujo pavergti buvo šitai paskelbta. Taiau pasaulisč neskubėjo pripažinti šitos teisės, o artimieji kaimynai pakėlė prieš Lietuvą kalaviją. Neužteko kruvinų ir kietų aukų, kurias Lietuva sudėjo iki nepriklausomybės paskelbimo. Reikėjo jų, nemažiau kruvinų ir kietų, ir nepriklausomybę paskelbus. Dėl to pirmosios Vasario 16-sios akto metinės nebuvo taikios ir džiugios. Savanorių ir pašauktųjų kraujas, liejamas trijuose frontuose per ištisus ketveris metus, turėjo užantspauduoti mūsų tautos laisvės valią ir patikrinti jai taiką. Vasario 16-tosios aktas turėjo būt papildytas nauju įsipareigojimu: **tas laisvės nevertas, kas negina jos!**

Nunai Vasario 16-toji mūsų tautai yra praeities diena. Savo istorinėmis aplinkybėmis ji nebepasikartos. Tačiau ji lieka ir visada liks dabarties ir ateities diena — kaip kovų simbolis, kaip teisės ir teisingumo laimėjimo švyturys, kaip vieningos tautos valios stebuklas, kaip kruvinų tautos aukų įprasminimas.

Lietuvis, kur jis bebūtų, nenustos kovojęs tol, kol Vasario 16-tosios aktas vėl bus padėtas jo tautos gyvenimo pagrindan, kol bus laimėta tautai laisvė. (ELI)

Sovietiniuose Užkulisuose II-jo Pasaulio Karo Metu

TS. — Tarybų Sąjunga; SS-Sovietų Sąjunga; Polpredas — "političnyj predstavitiel" — pasiuntinys, politinis atstovas.

Šveicarų ir italų spauda paskelbė rusų kapitono **Krylovo atsiminimus.** Krylovas, kilimo ukrainietis, buvo dirbęs rusų karinės žvalgybos centre, karui prasidėjus priskirtas prie karo informacijos skyriaus, už slaptojo biuletenio parodymą "Krasnaja Zviezda" redaktoriui karo teismo degraduotas į kareivius, pasiųstas frontan, sužeistas, apdovanotas Lenino ordinu, ilgainiui atgavęs kapitono laipsnį ir paskirtas į rusų okupacinį aparatą Vokietijoje. Krylovo atsiminimuose yra smulkmenų, kurios padeda suprasti II-jo pasaulinio karo eigą ir įvertinti dabartinę tarptautinės politikos raidą.

TS AGENTAS HITLERIO PAŠONĖJE

1940 m. iš pokalbio su, grįžusiu iš Reicho, generalinio štabo 4-jo skyriaus karininku Muravjovu Krylovas patyrė, kad Tarybų Sąjunga turi agentą tarp aukštųjų nacių pareigūnų. "Tai nėra kariškis, tai NSDAP pareigūnas, vienas iš 6: Hitleris, Göringas, Hessas, Goebelsas, Himleris, Bormannas...., kuris, spėkite. Užtikrinu tik, kad ne Hitleris, — pridūrė juokdamasis Muravjovas. Tas agentas pranešinėjo sovietams slapčiausius Hitlerio planus Balkanuose ir rytuose. (Galimas daiktas, kad tai bus buvęs Bormannas, NSDAP kanceliarijos šefas, kuris, karą pralaimėjus, dingo. ELI).

STALINAS — IZRAELITAS?

Ryšium su Dekanozovo (SS polpredas Berlyne) pastangom įtikinti Hitlerį, kad 1939 m. sutartis tarp Reicho ir SS remiasi dviejų valstybių vadų "arišku intymumu", Muravjovas pastebėjo, kad ir Dekanozovo ir juo labiau Stalino ariškas kilimas abejotinas. Esą, Stalino pavardė Džiugašvili gruziniškai raiškia "izraelito sunus" — švili (sūnus) ir džiuga (izraelitas). Džiugašvilio šeima esanti kilus iš Kaukazo kalniečių izraelitų, ortodoksinę krikščionybę priėmusi 19-jo amžiaus pradžioj.

KODĖL PANIUŠKINAS TYLĖJO?

1941 m. kovo 29 d. JV ambasadoje Maskvoje buvo priėmimas. Žurnalistas Maurice **Lovel** mėgino išgauti žinių apie rusų — japonų susitarimą iš Paniuškino, kuris tada dirbo užsienių reikalų komisariate. Paniuškinas betgi viską neigė, net SS ambasadoriaus Tokio mieste Maliko pareiškimus, kurie jau buvo paskelbti japonų spaudoje. Po to Krylovas ant keturių akių Paniuškiną paklausė, kodėl jis Loveliui taip viską paneigė. "Aš turiu būti protingas. Vieną aukštą mūsų komisariato pareigūną areštavo apkaltinę, kad jis prasitaręs apie kai kurias žuvininkystės sutarties projekto su japonais smulkmenas japonų ambasadoriui, o tas projektas tik rytojaus dieną turėjo būt ambasadoriui oficialiai įteiktas. Tas mano kolega buvo ištremtas vienerius metus į centrinę Aziją..."

NUOTAIKOS MASKVOJE KARĄ PASKELBUS

1940 m. Vokiečių kariuomenei pradėjus manevrus Rytprūsiuose, politbiuras nusprendė neatsakyti tokiais pat manevrais, o pastatyti visu Vokietijos pasieniu pirmos eilės 166 aerodromus. Šis planas dar nebuvo įvykdytas, kai prasidėjo karas. 1941 m. birželio 22 d. 6 val. ryto Reicho ambasadorius grafas Schulenburgas baigė skaityti Molotovui notą, kuria buvo **paskelbtas** karas. Abu iš susijaudinimo buvo išbalę. Molotovas paėmė notą ir be žodžio akimis rijo Schulenburgą. **Paskum** pašaukęs savo sekretorių liepė **palydėti** Vokietijos ambasadorių. **Stalino** tada Maskvoj nebuvo. Buvo sukviestas politbiuro posėdis, nes Beria **aliarmavo** dėl vidaus padėties. Esą **pagal** rusų paprotį pašauktieji atsarginiai pradės daužyt krautuves ir **grobti** degtinę. Beria pasiūlė kiekvienam pašauktajam duoti po porą litrų **spirito** 96⁰, paskum juos uždaryti **kareivinėse** porai dienų ir saugoti NKVD daliniams. Tada jie būsią kaip avinėliai. Berijos siūlymas buvo įvykdytas. Vistik kai kurie daliniai fronte sukilę ir politrukus iššaudę. Tai buvo ukrainiečiai ir vėliau, vokiečiams pasiekus pavolgį, — kazokai. Bolševikai **suprato**, kad vieni ir kiti tikėjos iš vokiečių nepriklausomybės. Tatai būt galėję sudaryt bolševikams didelių sunkumų. Bet jie žinojo, kad iš čia pavojaus nėra. Anot Muravjovo, ukrainiečių santykiai su vokiečiais jau buvo įsitempę po Lenkijos okupavimo. Rosenbergas, kuris ankščiau turėjęs ryšių su ukrainiečiais, neturėjo autoriteto Hitlerio akyse. Goeringas flirtavęs su baltaisiais susais, ukrainiečių priešais. Himmleris taip pat. Vokiečių praktika parodė, kad su jų politika negali sugyventi jokia vyriausybė, sudaryta okupuotame krašte. O Rusijoj jie norės elgtis kaip kolonizatoriai ir iš pat pirmos valandos ims naikinti vietinius gyventojus.

—Ar tu esi tikras, kad vokiečiai taip elgsis? — klausė Muravjovą Krylovas.

—Tikras? Mums pranešė tai mūsų dydisis informatorius.

—Ar su juo turit visada ryšį?

—Jis mėgins per Švediją....

★

Kad nebūt dirvos nacių propagandai prieš žydus rusų kariuomenėje, politbiuras apsisaugojo iš anksto. Anot Muravjovo, jau ir paskutinis kariškis žinojo, kad politbiure bėra vienas žydas (L. Koganovič), tik du liaudies komisarai žydai. Armijoje taip pat tik du generolai žydai.

Bet bolševikai bijojo vieno dalyko. Jei vokiečiai pradėtų grąžinti valstiečiams žemę, tai kareiviai gali mesti frontą ir grįžt namo žemės, nes 75% kareivių buvo valstiečiai. Buvo pasikliauta tuo, kad vokiečiai nedrįs žemės grąžinti tik dėl to, kad po tokios reformos jie maisto produktų tegalėtų gauti ne daugiau kaip 10—20% to, ką gali gauti iš kolchozų. Ir šiuo atžvilgiu bolševikai buvo gerai orientuoti apie vokiečių tikslus.

STALINO BAIMĖ

Vokiečiams artėjant prie Smolensko, liepos 6d. Stalinas kalbėjo į tautą. Bet jis kreipėsi ne į piliečius ar draugus kaip paprastai, o į "brolius ir seseris" kaip protestantų kunigas. **"Buvo net** nemalonu klausytis tokio tono. Aš pažinojau jo makiavelizmą, jo pamėgimą vaidinti komediją, jo įsitikėjimą savim galint apgaudinėti visada ir visą pasaulį. Man rodės, kad jo pamoksliškas tonas bus atsirądęs dėl ypatingo pavojaus. Jis bijojo. Pirmukart savo gyvenime bijojo senas revoliucininkas, Baku, Batumo sukilimų organizatorius, Petrogrado raudonosios armijos šefas, tas, kuris gniuždė visokius suokalbius užuomazgoje, dabar bijojo. Nebuvo aišku, kaip liaudis laikysis vokiečių puolimų akivaizdoje. Buvo bijoma sukilimo prieš režimą".

KAIP NUSIIMA ATSAKOMYBĘ IR PASIDARO GENIALUS

Rugpiūčio 8d. buvo karo tarybos posėdis. Prie stalo susėdo Molotovas, Vorošilovas, Ždanovas, Ščerbakovas, Berija, Malenkovas, Kalininas, Kaganovičius, Andrėjevas, Kruščevas, Švernikas, Kuznecovas, Vasilevskis, Merečkovas, Timošenko, Žukovas. Kampe fotelis Stalinui, priešingame kampe — marš. Šapočnikovui. Stalinas silpnu, neryžtingu balsu pradėjo:

—Draugai. Mes susirinkome karo tarybos nepaprasto posėdžio. Politbiuras yra nutaręs išspręsti kai kurių karo vadų akivaizdoje operatyvinius planus Ukrainoje. Yra skirtingos nuomonės tarp draugo Šapočnikovo ir draugo Budiony.... Žodis priklauso draugui Šapočnikovui.... "Po pasisakymų, kur smarkiai kirtosi Šapočnikovas su Budiony, Stalinas savo nuomonės nepasakė, Stalinas kreipėsi į kiekvieną syrium su klausimu, katrą pusę palaiko. Paskum, pasitaręs su savo sekretorium, Stalinas pakyla:

—Aš siūlau tokį tekstą.... — Ir susirinkusieji priima be prieštaravimo. Po posėdžio Krylovo šefas jam prasitaria:

—Ir taip visada kaip šiandien. Stalino gudrumas yra baltais siūlais siūtas, bet jis jį iš anksto paruošia.

—Iš anksto?

—Taip. Jis pasiūlo visada "aiškiaregio" sprendimus. Tai buvo ginčai pagal užsakymą. Paskum galės sakyti visa, ką tik norės. Bet jokiu būdu negalės pasakyt, kad "genialusis Stalinas" apsirikęs... Tai svarbiausia... Kadangi jis toli pramato, jis jau dabar ruošiasi pokariui. Jūs pamatysite, Krylovai, kai karas pasibaigs, visi mūsų pasisekimai ir visi galimi laimėjimai, viskas bus "genialaus Stalino" vaisiai: jis bus didžiausias visų laikų karo vadas, Hannibalo, Suvorovo, Kutuzovo ir t.t. papėdininkas... Niekas iš mūsų maršalų negalės pretenduoti į didžiojo karo laimėtojo laurus." ELI

(Pabaiga sek. nr.)

Kaip giliai komunistai pasikasę po J. V.?

Šveicarų "Wochenzeitung" skelbia įdomios medžiagos apie komunistinę veiklą Jungtinėse Valstybėse. "Rusų pavojaus" supratimas pagaliau atbudo amerikiečių sąmonėj, ypač po Trumano deklaracijos apie sovietų turimą atominę bombą. Pavojaus suvokimas nuvedė į "valymus" (jų seniai reikalavo labiau pramatą politikai). Kiek Jungtinėms Valstybėms komunistai pavojingi? Kiek giliai jie pasikasę po JV pamatais?

KANDIDATAS Į PREZIDENTUS REMIA SOVIETŲ ŠNIPĄ

Neseniai San Franciske buvo didelė špionažo byla. Buvo kaltinamas Harry Bridges, buvęs dokų darbininkų JV ir Havajuose viešpats, viena stambiųjų figūrų profesinėse sąjungose. Imigravęs iš Australijos į JV, jis kreivai prisiekė nesąs komunistas, kai reikėjo gauti JV pilietybė. Mus ši priesaika nestebina. Ją naudojo ne tik Bridges, bet ir Eisleris ir kiti, kuriems **komunistinė** moralė leidžia visas priemones **kovoj** su kapitalizmu. Visa tai špionažo byloj yra paprasta. Nepaprasta tik tai, kad Bridges naudojasi ypatinga Mrs. Roosevelt globa, kad jis buvo remiamas buv. kandidato į prezidentus Wilkie...

TEISINGUMO MINISTERIJOS PAREIGŪNĖ SOVIETŲ ŠNIPĖ

Judita Coplon jau nuteista. Šitoji aukšta teisingumo ministerijos tarnautoja vogdavo dokumentus (jų tarpe įtariamųjų šnipinėjimu sovietams sąrašus) ir įteikdavo sovietų pareigūnui prie JTO inžinieriui Gubičevui. Coplon buvo užklupta nusikaltimo vietoj.

ACHESONO DRAUGAS KALTINAMŲJŲ SUOLE

Didžiausią susijaudinimą ir susirūpinimą sukėlė Alger Hiss byla. Dėl jos daug amerikiečių yra apimti baimės. Hiss buvo vienas stambiųjų asmenų Valstybės Departamente, artimas Achesono draugas (Achesonas su jo broliu buvo biznio partneriai). Prieš kurį laiką Hiss turėjo stoti teisman špionažo byloj. Tačiau bylos svarstymas teisme buvo pertrauktas tardymui papildyti. Tardymą papildant aiškėjo vis naujų duomenų, vis daugiau aukštų pareigūnų įtraukiama į špionažo aferą. Koks intensyvus "patarnavimas" sovietams buvo atliekamas, rodo H. J. Wadleigh prisipažinimas. Šis aukštas Valstybės Departamento valdininkas tik per 1936/37 metus perdavė sovietams 500 fotokopijų slaptų dokumentų.

Į Hisso aferą naujos šviesos įneša buv. Valstybės Sekretoriaus Stettiniaus knyga "Roosveltas ir rusai". Joje parodytas Hiss vaidmuo Jaltos konferencijoje. Hissas tada buvęs Roosevelto piktoji dvasia. O jis ten buvęs viena įtakingiausių figūrų. Nė viena formulė nepraėjusi be Hisso "aprobatos". O jau tada jis buvo sovietų šnipas.

HARRY HOPKINS IR HARRY WALLACE RUSŲ NARNYBOJE

Oro laivyno kapitonas G. R. Jordan karo metu buvo Great Falls aerodromo (Montanos valstybėje) komendantas. Jis savo akimis matė, kaip rusai, Roosevelto draugo ir patikėtinio Hopkinso ir tuometinio viceprezidento Wallace padedami, gabenosi uraniumą ir "sunkųjį vandenį", gabenosi slaptuosius atominių fabrikų braižinius ir net didžiausią karo paslaptį — radarą. Jordan reveliacijos veda prie naujų paslapčių atskleidimo. Jau nustatyta, kad JV uranijų ir "sunkųjį vandenį" sustabdė rusams tik įsikišus saugumo organams. Tada tik rusai susirado naują kanalą per Kanadą. Jordano pareiškimus sutvirtino atominis autoritetas gen. L. R. Groves, paliūdydamas, kad anais laikais savo vieno vizito metu pas viceprezidentą Wallace jis pats atsisakė informuoti Wallace apie atominę pažangą. Paklaustas kodėl, gen. Groves paaiškino: "Mes galėjome šiek tiek rizikuoti savo saugumu, norėdami greičiau laimėti karą. Bet tokia beprotiška rizika, kuri su laiku aiškiai atsikreips prieš mus pačius, aš negalėjau spekuliuoti".

★

Šie duomens labai vaizdžiai rodo, kaip giliai ir plačiai iškeroję komunistinės šaknys Jungtinėse Valstybėse. Nenuostabu, kad rimti amerikiečiai yra dėl to labai susirūpinę. Kiekvienam savaime kyla klausimas: o kiek neatskleistų šnipų, kurie, užsidėję padoraus amerikiečio kaukę, eina atsakingas pareigas ir dirba išdavimo darbą.

ELI.

Moterų PASAULIS

MOTINA EKONOMINIAME GYVENIME

Šia tema Pasaulinis Motinų Sąjūdis ruošia tarptautinį kongresą Paryžiuje. Jis įvyks 1950 m. birželio 7—12 dienomis. Tai jau ketvirtas šios rūšies kongresas, į kurį yra pakviestos ir lietuvės moterys. Lietuvių atstovėms skubiai reikalingos žinios apie lietuves motinas kaip šeimos židinio ekonomes. Todėl jos kreipiasi:

1. **Į teisininkus,** prašydamos paduoti žinias apie atsakomybę, kurią uždeda motinai krašto įstatymai ir papročiai šeimos židinio ekonominėje srityje. Ar ištekėjusi moteris turi savo asmeninę nuosavybę ir kokią? Ar dalyvauja ji šeimos turtų valdyme ir kokiu būdu? Kokią dalį paveldi žmona, kai vyras miršta, nepalikęs testamento?

2. **Į sociologus ir ekonomistus:** suteikti bendrus statistinius davinius, reikalingus kongreso darbams. Kiek vaikų turi jūsų krašte vidutinė šeima? Kaip yra atlyginami darbininkai: koks šeimos priedas, draudimas nuo ligos, nedarbo, senatvės? Kiek motinų dirba profesinį ir kitokį darbą? Kokią ekonominę priemonę siūlote vidutinės šeimos ekonominei padėčiai pagerinti?

3. **Į motinas:** Kiek ir kokioj srity sutaupote šeimos reikalams? Kiek laiko skiriate vaikų auklėjimui ir kaip jį pravedate? Kokios sunkenybės slėgia naujai imigravusių ir išvietintų šeimų motinas? Ką siūlote jų padėčiai pagerinti?

4. **Į architektus ir pramonininkus:** Kokie projektai ir galimybės pramatoma motinų namų ruošos ir šeimos gyvenimo darbams palengvinti?

5. **Į moteris visuomenininkes:** Kaip yra atstovaujama motina viešose ir pusiau viešose institucijose, kurios turi įtakos į ekonominį gyvenimą? Ką šitos institucijos duoda motinų gerovei? Ar jos netrukdo motinos pareigų?

6. **Į jaunąsias:** Kokia jų patirtis ir kokios pastabos dėl priemonių, kad jauna mergaitė būtų geriau paruošta užimti savo vietą ekonominiame gyvenime?

Lietuvių motinų atstovės prašo rūpestingai atsakyti į viršuj paduotus klausimus ir atsiųsti juos apie 1950 m. vasario mėnesio pabaigą sekančiu adresu: **V. Karvelienė, Tuebingen (Wuertt.), Christophstr. 15, Alemania.**

MOTERŲ PATARIMAI VYRAMS

Visada būk toks, koks buvai pirmą kartą pasimatęs su savo žmona.

Kai išeini iš namų ar eini gulti, pats sutvarkyk savo daiktus, nes žmona — ne tarnaitė.

Nesivėluok pietų ir neatsivesk nelauktų draugų, nes žmonai nepasiruošus gali neužtekti pietų ir bus nemalonu.

Moteris gerbia vyrišką jėgą ir nemėgsta bailaus vyro.

Nesigailėk žmoną pagirti: tas ją pakelia jos pačios akyse.

Nuėjęs su žmona į balių, pirmiausiai ją vesk šokti.

Mokslas ✦ Menas ✦ Literatūra

DVASIA IR GYVENIMAS

Rašo ANDRIUS KUPREVIČIUS

Nelengva kalbėti tokiu klausimu, kuris dažnai vienaip ar kitaip paliečiamas. Nepatogu kartoti visiems daugiau ar mažiau pažįstamus dalykus. Bet ką darysi: yra opių, skaudančių reiškinių mūsų gyvenime, kurių priežastis kartais verta priminti.

Vienas iš tokių mūsų amžiaus klausimų yra žmogaus asmenybės suskilimas, vidinės lygsvaros kaskart didesnis netekimas, yra tai giliai visame mūsų kasdieniame gyvenime atsispindįs reiškinys.

Nuo amžių žmogus juto savo būtybės dvilypumą. Juto savo kūno reikalavimus ir stengėsi juos tenkinti. Juto taip pat ir savo dvasios pasaulio reikalavimus ir mėgino juos, kaip mokėdamas, atspėti ir patenkinti. Suprato, kad tarp tų dviejų pasaulių yra aiškus sąryšis. Pastebėjo, kad kiekvienas išorinis veiksmas tučtuojau susilaukia atspindžio mūsų viduje, kad kiekvienas gyvenimo reiškinys iššaukia mūsų dvasioje tam tikrą vaizdą ar sąvoką. Pažino taip pat, kad ir mūsų dvasinis vidus savo keliu tomis susidarančiomis sąvokomis gali turėti įtakos mūsų veiksmams, gali gerinti ir tobulinti mūsų gyvenimą. Tokiu būdu lygiagretus daiktinio pasaulio pažinimo ir apvaldymo (civilizacijos) ugdymas ir dvasinio pasaulio pažinimas ir tobulinimas (kultūra) — virto pagrindine priemone ir pirma sąlyga visoms didžiosioms gyvenimo problemoms spręsti. — Tokiu būdu civilizacija ir kultūra virto vienatinio nepasitenkimo laikus?

Atradytų, kad taip pamažu susidarė visos sąlygos harmoningam žmogaus asmenybės išsivystymui. Kaip tad galėjo atsitikti, kad žmonija paskutiniaisiais laikais neįstengė padidinti bendrojo gerbūvio? Kodėl tebegyvename nesiliaujančių karų, revoliucijų ir visuotino nepasitenkimo laikus?

Argi žmogaus prigimtis būtų pasikeitusi?

Ne, ir ne! Tebeturime tą pačią prigimtį kaip ir tie pirmieji teisybės ir tiesos ieškotojai. Atsinešame užgimdami tas pačias dvasios jėgas; jaučiame tą patį ieškojimo ir pažinimo ilgesį.

Visa nelaimė ta, jog atsinešame visa tai į pasaulį, kuriame jau randame sukrautus civilizacijos ir kultūros lobius. Atrodytų, jog tai galėtų tik palengvinti mūsų uždavinį. Bet ne, įvyksta kaip tik priešingai. Kur priežastis? Ogi civilizacijos ir kultūros laimėjmų pasisavinimo skirtingume.

Pora pavyzdžių. Sėdėdami prie automobilio vairo, mes greičiasiai nežinome, o jei taip, tai negalyvojame tuo momentu apie automobilio sudėtingą mechanizmą. Bet tai ir neesminga. Svarbu mokėti juo naudotis. Jo pagaminimo būdas yra jau nustatytas ir užrašytas visiems laikams. Uždegdami šviesą, mes negalvojame apie elektros prigimtį, kai spaudžiame mygtuką. Išvada: realiame, gyvenime mes su didžiausiu lengvumu naudojamės šimtmetinių žmogaus dvasios pastangų vaisiais. Mums patiems nebereikia kartoti taip ilgo ir nedėkingo pažinimo kelio. Ta aplinkybė mums teikia beveik neribotas galimybes savo gerbūviui kelti.

Kaip yra su dvasios pasaulio tobulėjimu?

Šiuo atvėju, dėja, kiekvienas iš mūsų turi išeiti savarankiškai visą žmonijos lig šiol nueitą dvasinio formavimosi kelią, savo pastangomis susikurti galimai tobulą dvasios pasaulį. Juk neužtenka, pavyzdžiui, išmokti tarti žodį tiesa, jeigu savo viduje nebūsime supratę to žodžio gilios ir sudėtingos prasmės. Ko vertas būtų mūsų lūpose žodis **meilė**, jeigu nebūtume patyrę patys įvairiausiais atvėjais jo kintančią ir kartu taip pastovią prasmę. Kūdikiais pradedame tarti žodį **mama**, o kiek nepalyginamai turtingesnę prasmę įgauna šis žodis mums subrendus!

Šie ir daugelis kitų mūsų taip dažnai vartojamų žodžių be juos grindžiančių sąvokų būtų tartum tie mygtukai be elektros lempučių, arba automobilių vairai be mašinų. Ir kaip be didelio triūso neturėtume visų civilizacijos patogumų, taip ir daugelio žodžių sąvokos neatsiranda savaime. O tos sąvokos — tai juk yra nelyginant akmenys, iš kurių statome mūsų dvasios rūmus.

Bet mūsų moderniškasis gyvenimas stato daug kliūčių tam dvasios rūmui kurti. Jo geležinis ritmas mus sukausto ir verčia kietai kovoti už duonos kasnį, o tą laiką, kurį galėtume sunaudoti gilesniam dvasiniam gyvenimui, jis pasistengia užpildyti pigiai siūloma pramogų preke, pasitikėdamas ir išnaudodamas mūsų silpnumą ir palinkimą į neveiklumą. O tų prekių gausu.

Daugelį iš jų vadiname išdidžiu kultūrinių pramogų vardu, tartum norėdami pabrėšti, kad jomis ugdomas žmogaus grožio, džiaugsmo pajautimas ir skatinamas dvasios veiklumas.

Bet kur bežiūrėtum, ar į kiną ir teatrą su jų komedijomis ar sentimentaliomis dramomis, ar į kavinę ir restoranus su migdančia šokių muzika, arba radiją, iš kurio nuolat sklinda komercinių skelbimų ir nenutrūkstanti tango, bolerų ir jazzo grandinė — visuose tuose neva kultūrinio gyvenimo pasireiškimuose rasime tik pataikavimą, pataikavimą paprasčiausiam žmogaus supratimui, prisitaikymą prie primityvaus skonio. O juk kas pataikauja — negali žadinti, mokyti, tobulinti.

Ir civilizacija ne tiktai teikia mums, tuos malonumus, bet ir priemones jų pasekmėms pridengti. Ji mum duoda elegantišką rūbą pašepusiai dvasiai nuslėpti; keliomis knygelių santraukomis mus išmokina paties reikalingiausio mūsų žinių gausumui nuduoti; pagaliau ji sugalvojo posakį "laikas - pinigai", tuomi pateisindama mūsų skubotą paviršutiniškumą ir dažną nemandagumą.

Tie keli pavyzdžiai terodo, kiek lengvabūdiškai sumechanintas dvasios turtų naudojimas mus daro lengvamintiškomis, nesąmoningomis būtybėmis. Pasitenkiname trupiniais, nors turime prievolę ir visas lengvatas siekti pilnumos. Džiaugiamės atspindžiu, nors privalome siekti paties žiburio.

Ir kuo gi tad gali atsirasti mūsų gyvenime kūno ir dvasios pastangų lygsvara ir vieningumas, kaip galime, ir ar galėsime kada išvengti mūsų asmenybės suskilimo?

Bujoja mūsų nesąmoningos gyvybinės jėgos ir merdi dvasios pasaulis. Supraskime, kad lygiai kaip žmogaus kūnus sutvertas darbui, kad jei net liaudies išmintis sako, kad "nesėsi - nepjausi", tai kodėl nepamąstome, kad ir žmogaus dvasios jėgų neveiklumas turi neišvengiamai vesti prie jų apmirimo? Kodėl nesutinkame perkelti tą patį darbštumo, aktyvumo principą, kurį taip vertiname gyvenime, į dvasios sritį? Kodėl taip lengvai išlempame ir svaiginamės civilizacijos teikiamais pigiais sapnais? Argi tie sapnai padeda mums bent kiek lengviau pakelti mūsų sunkią gyvenimo naštą?

Perdaug gerai žinome patys, jog nieko šioje žemėje negauname veltui. Kaip tad drįstame tikėtis, kad savaime, be jokių pastangų iš mūsų pusės, kils gyvenimo laimė ir nyks vaidai, vargai ir nesusipratimai? Veltui laukiame apšvietimo, jo nejieškodami. Veltui tikimės tikro gyvenimo džiaugsmo, dėl jo nekovodami.

KULTŪROS KRONIKA

NELAIMĖS DINAMIZMAS

Ministeris Stasys Lozoraitis, atidarydamas lietuvių dailės parodą New Yorke, apie išstatytuosius lietuvių dailininkų kūrinius išsireiškė, jog, "šitie paveikslai ir skulptūros, greta jų meninės vertės, turi vieną požymį, kuris turėtų būti svarbus ypač tiems, kas kovoja su neteisybe ir tiki jos pašalinimu. Jie turi nelaimės dinamizmo požymį, — tos jėgos, kurios nelaimė nepalaužia, bet, priešingai, sužadina ir kuri, aš manau, yra charakteringa lietuvių kovai už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą".

J. Meškuitis, komentuodamas "Lietuvyje" šiuos min. Lozoraičio žodžius, t. k. pabrėžia milžinišką lietuvių menininkų nuveiktą kultūrinio darbo svarbą. Mūsų menininkai, atsidūrę prieš pasaulio kritikų akis, savo tremties sąlygose sukurtais kūriniais nesickia sau naudos. "Jeigu šiandien — rašo straipsnio autorius — Lietuvos vardas skamba ne vien politikų lūpose ir iš jų plaukia per pasaulio spaudos skiltis, didelis mūsų nuopelnas ir ryžtas savo kūryba prisidėti prie Lietuvos vardo, jos vargų ir kovos iškėlimo pasaulio opinijoje".

AUSTRALIJA KVIEČIA

Tokiu vardu pavadinta nauja Pulgio Andriušio rašoma knyga, kurios tema bus autoriaus partirti įspūdžiai kelyje iš Europos į Australiją. Knygos fragmentai yra jau spausdinami "Lietuvio" skiltyse.

—Dr. Antanas Paplauskas-Ramūnas, paskirtas profesorium Ottawos ir Montrealio Un-tuose, skaito be to dar paskaitas baltų bei lietuvių kultūros klausimais Europos Institute (Ottawa) ir Slavų Studijų Centre (Montreal). Tai vienintelis lietuvis šiose institucijose, kur tarp kitų dėsto prof. Greenwood (anglas), pakviestas iš Londono Un-to, prof. Vinay (prancūzas), lygimosios kalbotyros katedros vedėjas Montrealio Un-te prof. Domaradzki, iš Fordham University, New York, Jadvyga Jurkszus (lenkė), pakviesta iš Louveno Un-to etc.

LIETUVIŲ KALBA AMERIKOJE

Nustojus veikti Baltijos Universitetui prie Hamburgo, užsidarinėja taip pat viena po kitos liet. gimnazijos V. Vokietijoje. Profesoriai ir mokytojai išvyksta į Ameriką, Australiją ir kitur.

Užtat pradeda daugiau reikštis mokytojai ir lietuvių mokyklų skaičius auga Amerikoje.

Scranton, Pa., Universitete, kur lektoriauja dr. Kučas ir Ant. Vaičiulaitis, įvestos lietuvių kalbos pamokos. Lituanistiką dėsto Ant. Vaičiulaitis.

Brooklyno didžiausios Lietuvių Apreiškimo Parapijos mokyklos patalpose suorganizuoti anglų kalbos kursai naujai New York — Brooklyne apsigyvenusiems. Tremties mokykloje, mainais, dėsto lietuvių kalbą amerikiečiams lietuviams.

Worcesterio mokyklų superintendentas Power ieško lietuvių kalbos mokytojo vietos aukštajai prekybos mokyklai. Pagal Massachusets valstijos išleistą įstatymą, lietuvių kalba turi būti dėstoma aukštosiose mokyklose, jei 25 mokinių tėvai to reikalauja. Worcesterio jau 29 lietuvių šeimos prašė įvesti lietuvių kalbą į dėstomųjų dalykų skaičių.

LOS ORIGENES DE LA NACION LITUANA (*)

Por OSCAR WLADISLAS DE LUBICZ MILOSZ

Traducción de LYSANDRO Z. D. GALTIER

Miembro fundador de la "Association des Amis de Milosz"

Especial para el periódico "LAIKAS"

Un cierto número de Dainos lituanos tienen como estribillo la onomatopeya, —o más bien la frase degenerada en onomatopeya durante el curso de los años— de: **"dan, dan, dalidan"**, absolutamente carente de sentido.

Luego de largas búsquedas a través de todos los folklores de Europa, hemos terminado por encontrarla en una canción popular vasca. (9)

En éuskaro toma la forma de **"Din, dan, balendan"**.

Ahora bien, la mutación de la **b** vasca de **balendan** en la **d** lituana de **dalidan** está perfectamente de acuerdo con las reglas de mutación, no solamente ibéricas, sino también judías. Así en la Biblia, el vocablo **gadol**, grande, se escribe algunas veces **gabol** cuando lo exige la misteriosa lectura criptográfica del Antiguo Testamento, descubrimiento éste efectuado por el autor del presente estudio y absolutamente independiente del sistema judío oficial de escritura secreta, denominado **atbasch**.

El éuskaro y el hebreo abundan por otra parte en mutaciones, así como en permutaciones anagramáticas, puesto que ambas lenguas tienen como base de su gramática, o mejor dicho de su propia ley de formación y de evolución, la **transposición silábica**, muy rara entre las lenguas indo-europeas.

Así le letra **l** se cambia en el vasco (como así también en el lituano) en letra **r**, con la misma facilidad que en hebreo, donde la cosa toma una importancia extrema desde el punto de vista de la exégesis criptográfica. (Esta mutación forma la propia clave de identidad criptográfica de los dos números 666 y 777, números de la Bestia apocalíptica y de la edad de los dos Lamec del Génesis. El desciframiento aritmético - silábico de esos dos números, da la clave del criptograma bíblico total). (10)

Notemos asimismo que el estribillo lituano - vasco nos ofrece la famosa raíz **anda**, cuyo papel misterioso es conocido por todos los lingüistas y que hemos estudiado largamente en nuestros ORIGENES IBERICOS DEL PUEBLO JUDIO.

Pero lo más extraordinario es que el estribillo **dan, dan, dalidan**, carente de todo sentido en lituano, revístese en el **Din, dan balendan** vasco, del más curioso significado por su estrecha asociación con la supertición prehistórica inherente a la **cuerda del ahorcado**. Y sí es probable que sólo con la aparición del cristianismo y las campanas de iglesia, el estribillo vasco se haya vuelto — siempre por el antigüo proceso de substitución — en una imitación del carillón.

La canción vasca habla de un hombre que, por desesperación, al haber castigado a un perro, se colgó en la puerta de una iglesia.

En la canción lituana SIMONELA (11) la iglesia no figura — con sobrada razón y motivo. Una muchacha soltera, madre, anuncia los más brillantes destinos a su pequeña criatura, invocando, por otra parte, la protección de las divinidades paganas. El estribillo lituano está, pues, por así , decirlo doblemente desprovisto de sentido y no se explica sino por su identidad con el estribillo vasco.

Podríamos multiplicar al infinito esas analogías conmovedoras de los dos folklores. Pero el cuadro que hemos asignado a este primer estudio no nos permite más que algunas breves referencias.

No existe literatura popular alguna que no tenga su Pulgarcito. Todos los Pulgarcitos — incluído aún el de los chinos — ofrecen cierta analogía con el encantador personaje de Perrault. Todos excepto el Pulgarcito lituano.

Ese diablejo de hombrecito os atolondra con una serie de proezas tan extraordinarias, que uno renuncia por anticipado a buscar su semejante en otras literaturas. (12)

Juzgad vosotros mismos. Ese señor (probablemente neolítico) es el propio pulgar (cortado) de la mano izquierda de su madre. La operación, resultado de una superstición prehistórica, explica el nombre mismo de Pulgarcito que llevan, en todos los países del mundo, los hermanos del pequeñuelo lituano.

Luego de mil aventuras, a cual más conmovedora, el pequeño héroe se hace tragar por una vaca, y al propio instante en que, luego de buscar a tientas, descubre la salida del palpitante laberinto, un lobo arrójase sobre la vaca y las entrañas de la malhadada bestia pasan, con su minúsculo prisionero, al estómago del lobo.

Nuevos tanteos coronados por una reaparición triunfal a la luz del día. Pero el gozo de Pulgarcito al volver a encontrarse vivo frente a un rayo de sol es en verdad poca cosa al lado de la amable sorpresa que nos reservaba el hecho de descubrir a un hermano gemelo del pequeño personaje en la recopilación vasca precitada. (Páginas 110—112).

La misma vaca, el mismo laberinto: una sola variante: el lobo lituano es un "perro ladrón" en éuskaro.

Los heraldistas se han preguntado alguna vez si el Caballero y el Caballo Blanco del emblema nacional lituano no tenían por origen alguno de esos innumerables préstamos hechos por la ciencia del blasón al simbolismo hermético del medioevo.

El fondo púrpura del estandarte obre el cual está representado el Caballero lituano, el "Vytis", nos da una perfecta imagen alquímica del "pasaje del blanco al rojo". Pero la fuente originaria del escudo de armas lituano deberá buscarse más lejos, en el dominio de la tradición prehistórica ibérica.

Ese Caballo Blanco, lo encontramos a cada paso en las leyendas del País Vasco y en las de Bretaña, Vendée y Auvernia pre-célticas. Entre los éuskaros el Caballo Blanco y la Yegua Blanca desempeñan un papel de primer plano en las famosas pastorales tan celebradas aún por los vascos de nuestros días. En Bretaña encontramos el Caballo Blanco de San-Tugdual y la Piedra de la Yegua Blanca de San Ronan, y en Vendée, encontramos finalmente al Caballo Malet.

Todos estos caballos blancos son los antecesores ibéricos del **Equus October** de la Roma celtíbera de los reyes, la Roma ajena a las columnatas de madera y a los techos de paja.

Por singular que ello pueda parecer, el Caballo Blanco y el Caballero Blanco del Apocalipsis tienen conexión con la misma tradición ibérica.

Pero el cuadro estrecho del presente esquicio no nos permite extendernos sobre esos orígenes y remitimos una vez más al lector a que consulte nuestro estudio sobre los ORIGENES IBERICOS DEL PUEBLO JUDIO y nuestro comentario de San Juan: EL APOCALIPSIS DESCIFRADO.

La casi identidad del lituano con el indoeuropeo común, no nos ha impedido por otra parte entregarnos a un examen meticuloso de ciertas raíces muy primitivas del idioma báltico.

(*) La primera, segunda y tercera parte de este estudio se publicó en los números de LAIKAS" correspondientes a los meses de noviembre, diciembre 1949 y enero de 1950.

(9) LE FOLKLORE DU PAYS BASQUE par Julien Vinson, Maisonneuve et Cie., Editeurs, París, 1883, páginas 213 y 214.

(10) Ver LA CLAVE DEL APOCALIPSIS, por Milosz, artículo publicado en español por el traductor del presente estudio, en la Gaceta Literaria mexicana: LETRAS DE MEXICO, Nº 11 correspondiente a la entrega del 15 de noviembre de 1941.

(11) Recogida por Milosz en los DAINOS (Viejos cantos populares lituanos y publicada en su versión española por el traductor de este estudio en la revista LAIKAS, Nº

(12) CONTES ET FABLIAUX DE LA VIEILLE LITHUANIE, edition Fourcade, París, 1930, pág. 93 (A. del T.).

TREMTYJE ESANČIŲ LIETUVOS VYSKUPŲ

Laiškas Lietuviams Katalikams

(Tęsinys iš praėjusio "LAIKO" nr.).

Ragindami jus išlikti ištikimus Dievui ir Eklezijai, mes jaučiame pareigą jus paraginti išlikti ištikimus ir savo tautai, neatskylant nuo jos ir visokeriopai ją palaikant.

Matant kaip mūsų tautiečiai yra blaškomi po visus pasaulio kraštus ir kaip visokiais būdais jie naikinami, kyla net fizinio mūsų tautos išlikimo klausimas. Bet mes tikime, kad mūsų katalikiškosios šeimos savo gausiu prieaugliu neleis lietuvių tautai sunykti ir išnykti. Gausi šeima yra tikra Dievo palaima ir paskiriems jos nariams ir pačiai tautai, tik svarbu, kad mūsų šeimose klestėtų gili krikščioniška dvasia ir kad šeimos būtų visų tautos dorybių lopšys. Visi gerai suprantame, kiek krikščioniška šeima prisideda tautybės išlaikymui tiek pačioje Lietuvoje, tiek mūsų išeivių tarpe.

Rūpindamiesi mūsų lietuviškų šeimų dvasios pakėlimu ir jų religiniai dorinio gyvenimo sustiprinimu, mes norime jums, Mylmiausieji, priminti, ką Jo Šventenybė Pijus XII yra pasakęs Italijos Katalikėms Moterims jų jubiliejinio kongreso proga 1949 m. liepos 24 d. Šv. Petro bazilikoje.

Pagirdamas Popiežius Itales Katalikes Moteris už jų nuveiktus didelius darbus įvairiose srityse, o ypač už ištikimumą jų šūkiui "fortes in fide" — "tvirtos tikėjime", pastebėjo, jog dideli uždaviniai jų dar laukia ateityje.

Šv. Tėvas joms kalbėjo: "Iš visų pasaulio kraštų girdime šauksmus ir dejavimus dėl šeimų nelaimių ir dėl jaunosios kartos silpnumo. Daug čia kaltės skirtina karui, kuris suardė milijonus šeimų. Tačiau nūdienės šeimų, nelaimės turi gilesnes priežastis, gilesnes šaknis. Materializmas, kuris neigia ir niekina tikėjimą, krikščionybę, pasidavimą Dievui ir Jo įstatymams, kaip maras persunkė ir užkrėtė žmoniją, jaunimą ir visą gyvenimą. Jis yra kaltas dėl visokeriopų kitų nudienių, nelaimių. Jis yra ir šeimų nelaimė, jų vėžys", pabrėžė Jo Šventenybė.

"Jaunimo moralinis smukimas yra visuotinis. Jis netik miestuose išsiplėtęs, bet pasiekia jau ir kaimus. Visur visi ieško ir susirūpinę yra vien tik patogumais, vien tik malonumais. Nereikia nė sakyti, kiek neigiamos įtakos jaunimo moralei turi nevykusios filmos, begėdiški raštai, nevaržomi pasilinksminimai, stoka gėdos apsirengime, ypač pliažuose".

"Moralinis smukimas jaunime atsiliepia į šeimas. Niekas tiek Eklezijai neteikia rūpesčio, kiek šeimos; niekam Eklezija tiek nesiaukoja, kiek šeimoms išgelbėti bei joms apsaugoti. Ir dėl to Jos akys krypsta į jus Katalikes Moteris. Šią valandą Mes norime atkreipti jūsų dėmesį, kalbėjo Jo Šventenybė, į šiuos pagrindinius uždavinius:

1. Eklezija palaiko socialinio teisingumo reikalavimus. Tarp šių pirmoj eilėj minėtinas butų reikalas. Butų stoka ar jų ankštumas turi kenksmingos įtakos šeimų gyvenimui. Kiek tai nuo jūsų priklauso, darykit visa, kad šis trūkumas būtų pašalintas.

Toliau, Mes visa širdimi laiminam jūsų šeimų ruošos mokyklas ir kiekvieną kitą jūsų pastangą parengti mergaites šeimos gyvenimui. Neužmirškit taip pat, kad jūsų pareiga yra taip pat religinis auklėjimas. Parenkit mergaites vienuoliniam pašaukimui, ugdykit pašaukimus dvasiniam luomui!

2. Nors socialinės sąlygos ir daug turi įtakos šeimos tvarkingam gyvenimui, tačiau tai nėra nieku būdu lemiamas veiksnys, nes, kaip matome, turtingųjų šeimos nieku būdų nėra geresnės, net kartais atrodo blogesnės. Šeimų tragedijos priežastis glūdi tikėjimo sumažėjime ir materializmo įsigalėjime ne tik žmogaus protui, bet ir kasdieniam praktiniam jo gyvenime.

Prieš tai tėra tik viena priemonė - tvirtas tikėjimas. Mažiau paviršutiniškumo, mažiau religinio sentimentalumo; daugiau turinio, daugiau sąmoningumo religiniam gyvenime!

Tėvų pavyzdys yra lemiamas veiksnys vaikų auklėjime. Bendros šeimos maldos, pagarbus religijos dalykų vertinimas, švenčių dievotas šventimas, meilumas ir stropumas, garbingas ir be priekaištų gyvenimas, štai reikalavimai kiekvienai krikščioniškai šeimai!

Pirmas religijos mokymas bei religinis auklėjimas priklauso motinai, ir jos niekas šiame pavaduoti negali. Vaikai pirmuose savo amžiaus metuose yra jūsų, krikščionės moterys, rankose. Šiuose metuose pasėta sėkla vaikų sielose sunkiai yra išraunama, kaip iš antros pusės tuščiai praleistas šis laikas sunkiai yra atgaunamas. Čia, motinos, glūdi jūsų pasisekimas, bet taip pat ir jūsų atsakomingumas.

3. Dorinis jaunimo auklėjimas yra trečiasis krikščioniškų šeimų rūpestis ir uždavinys.

Daugiau budrumo bręstančiam jaunimui! Jo tikrai daugiau turėjo jūsų motinos.

Daugiau uolumo religinėms praktikoms. Dorinis žmogaus lygis yra neatskiriamai ankštai susijęs su religinio gyvenimo pasireiškimu. Religinio gyvenimo aukštumas kelia žmogų ir doriniai, ir priešingai.

Tat auklėkite vaikus religinėje dvasioje. Diekite į vaikų jaunas širdeles Dievo baimę ir Jo meilę. Mokykite juos nuo pat pirmųjų jų amžiaus metų užlaikyti Dievo įsakymus. Auklėkite vaikus pasiaukojimo ir paprastumo dvasioje, nukreipdami juos nuo prabangos ir malonumų jieškojimo kas yra nūdienė mada.

Saugokite ir ugdykite nekaltumą jūsų vaikų širdyse. Atsargūs pamokymai šioje srityje yra naudingi. Bet, visų svarbiausia, reikia, kad vaikai apskritai išmoktų save valdyti.

Ugdykite jaunime pagarbą ir klusnumą vyresniesiems. Šitai lengvai pasiekiama, kai žmogus yra pasidavęs Dievui. Netikinčiajam nėra autoriteto. Jis pasiduoda tik jėgai.

Eikite, brangios dukters, prie šio darbo, imkitės šių uždavinių! Šeimų gelbėjimas, jaunimo auklėjimas tai Dievui ir jūsų tėvynei šventa tarnyba. Neužmirškite, jog kiekviena tauta, kurios šeimos yra pairusios ar įra, yra pasmerkta žūti. Viešpats yra su jumis. Jis jums teduoda norėti ir veikti pagal jo valią" (plg. Osservatore Romano, 1949 m. liepos 25—26 d.).

Šios Popiežiaus Pijaus XII mintys, pasakytos Italų Katalikų Moterims, aktualiais šeimos klausimais, yra vertos dėmesio ir mūsų lietuviškų šeimų, kurių nevieną ir karas ir nelemta laiko dvasia gerokai apardė ar ir visai sužlugdė. Tokios dažnai yra karo audrų, išskirtos šeimos. Jos yra reikalingos ypatingos mūsų pagalbos ir globos.

Po šių kilnių Šv. Tėvo pamokymų, Mylimiausieji, mes norime dar paraginti ir šeimų tėvus ir jaunimą branginti šeimos religinį ir tautinį grynumą. Jeigu ir mišrioje šeimoje galima pasiekti sielos išganymo, tai vyras ir moteris iš tokio gyvenimo turi beveik nuolatinį nemalonumą, o vaikai visada lieka be orientacijos kokiai tautai jie priklauso. Tai kartais ir tėvams ir vaikams atneša didelių nemalonumų. Ne retai tokių šeimų ir tėvai ir vaikai žūna ir Dievui ir Eklezijai ir tautai. Tagi ir šeimų tėvai ir jūs, brangus jaunime, rūpinkitės kurti tik grynas katalikiškas, grynas lietuviškas šeimas. Tokiose šeimose ir patys jausitės laimingesni, ir Dievui ištikimiau tarnausite, daugiau naudos iš jūsų šeimų bus ir tautai ir visai žmonijai. (Pabaiga sek. nr.)

Lietuva Europos kultúros konferencijoj

Europinis Sąjudis turi tris komisijas: politinę, socialinę — ūkinę ir kultūrinę. Pastaroji gruodžio 8/12 d. sušaukė Lausannoje konferenciją, kurios uždavinys — europinės kultūros išlaikymo ir jos skleidimo tarp Europos tautų galimybės. Konferencijoj dalyvavo Europinio Sąjudžio narių — valstybių atstovai. Kadangi Lietuvos formalaus priėmimo klausimas dar neišspręstas, Lietuvos atstovai dalyvavo kaip svečiai. Į konferenciją buvo nuvykę Europinio Sąjudžio Lietuvių Tautinės Tarybos pirmininkas p. V. Sidzikauskas ir vicepirmininkas p. J. Brazaitis. Latviams atstovavo Šveicarijoje gyvenąs p. Skrebers, estams — niekas.

Konferencija priėmė eilę švietimo, tarpusavio ryšių, institucijų reikalu rezoliucijų, skatinančių vyriausybes šalinti technikines kliūtis, trukdančias kultūrinį tautų bendradarbiavimą ir keitimąsi kultūrinėmis vertybėmis (turima galvoj muitai knygoms, pasikeitimas profesoriais bei studentais), skatinančių švietimo įstaigas, kiną, radiją, spaudą populiarinti europinės vienybės idėją.

Konferencijos metu pavergtosios rytų ir vidurio Europos tautos turėjo savo trumpą pasitarimą. Buvo nusistatyta pravesti konferencijoje rezoliuciją prieš kultūrinio gyvenimo smaugimą okupuotuose kraštuose ir už išsigelbėjusiųjų kultūrininkų (profesorių, menininkų, studentų) įjungimą į jų kvalifikacijas atitinkantį darbą laisvosiose Europos tautose. Konferencijoje šios siūlomos rezoliucijos formaliniu pretekstu, kad nebuvo atitinkamoj komisijoj apsvarstytos, belgams insistuojant buvo mandagiu būdu atidėtos ir atiduotos Kultūrinei Komisijai pirma ištirti.

Lietuvių delegacija įteikė konferencijos pirmininkui Salvador de Madariaga (ispanas, Cambridge universiteto profesorius) laišką, kuriame išdėstytos lietuvių pažiūros į Europos kultūros likimą ir jos išgelbėjimui būtinas sąlygas. Šis laiškas rado atgarsio pirmininko Madariagos konferencijos baigiamojoj kalboj. Jis pažymėjo negalįs geriau apibūdinti konferencijos prasmės, kaip kad ji išreikšta jam įteiktame laiške draugų iš Lietuvos, vieno iš kraštų kurie yra paskandinti svetimos valstybės despotizme. Toliau pirmininkas, — mes tikimės, galėsią greit pasveikinti kaip nepriklausomą mūsų tarpe. Kaip tik dėl to, kad tai laiškas iš atstovų tokio krašto, jo posmas turi ypatingos reikšmės Toliau pirmininkas citavo laiško ištrauką ir ją komentavo. Laiško nuorašai pirmininko direktyva buvo išdalinti visiems konferencijos dalyviams ir žurnalistams.

Mūsų delegacija užmezgė asmeninius kontaktus su ES vadovybės žmonėmis, kitų tautų delegatais, aplankė 14 redakcijų bei spaudos agentūrų (Lausannoj, Ženevoj, Fribourge, Berne, Luzernoj, Zueriche, Bazely) judindami Lietuvos reikalą, įteikdami atitinkamos medžiagos.

Anapus geležinės uždangos esančių tautų atstovai, dalyvavę konferencijoje, sutarė palaikyti tarp savęs nuolatinius ryšius ir sudaryti tam tikrą kultūrinio bendradarbiavimo centrą. (ELTA)

SPAUDA

Vincas Jonikas, PAKELEIVIAI. Lyrika. Iliustravo dail. J. Dobkevičiūtė-Paukštienė. Išleido VENTA 1949 m. Tiražas 500 egz. Kaina DM 3. Spaudė Deutscher Heimat - Verlag, Bielefeld (Vokietija). 111 psl.

DENUNCIA LITUANA ANTE ONU sobre el Genocicio que ejecuta la Unión Sovietica en Lituania. Montevideo 1949. Lietuvos Pasiuntinybės leidinys (Juan Maria Perez 2820, Montevideo). 23 psl.

La confrontación de los vocablos arcáicos del éuskaro y del hebreo ha dado como resultado no solamente el establecimiento de la analogía sino de la identidad absoluta de por lo menos un centenar de término vascos y hebreos extremadamente importantes por su asociación estrecha con la vida religiosa y agrícola de los dos pueblos.

Las conclusiones son menos netas en cuanto se refiere al lituano; su aproximación con el éuskaro y el hebreo exige también una prudencia mayor y esto por dos razones: primero, porque los ligures y más tarde los Celtas y los Germanos han introducido en el vasco no ario numerosos términos de origen indo - europeo, y segundo, porque ciertos vocablos indo-germánicos muy probablemente hittitas o tracio - frigios han penetrado en el hebreo, como la palabra *sheleg*, nieve, *mischkan*, morada, y muchos otros.

Estos préstamos se han efectuado en un sentido inverso al que nos interesa, ya que nuestras búsquedas se apoyan, no sobre la infiltración del indo-europeo en el íbero-hebreo, sino más bien sobre los términos que, originarios del tronco ibérico común, han podido sobrevivir en el hebreo y en el lituano a la vez, lengua de adopción muy antigua, pero no idioma original de Lituania.

La tierra da Canaán y el Sinear mantenían relaciones estrechas con la Tracia - Frigia, la Media y Persia. Los asirios daban a los tracio - frigios el nombre de Mouschiki o Moujiki. De la lengua de los medos que bajaron con los persas desde las llanuras de la Rusia meridional en Susiana, sólo conocemos un vocablo, identificado gracias a una traducción griega de la época: es este el vocablo **spako,** perro.

Ahora bien, el nombre ruso del perro es **sobaka** y se pronuncia **sbaka.** Si insistimos sobre estos hechos totalmente secundarios, es únicamente para llamar la atención del lector sobre la vigilancia que es preciso mantener en todo instante y la agudeza intuitiva que exige un orden de trabajos donde la lingüística y la prehistoria reclaman a cada rato el auxilio de la tradición y de la exégesis.

Para explicar la presencia de esos términos indo-europeos en la Biblia, no se ha llegado acaso a la extravagancia de asignar un origen común del hebreo con el..... ruso!

La búsqueda de las analogías lituano-hebráicas atribuíbles a un fondo ibérico común, nos ha dado por lo menos un resultado apreciable que nos permitiremos desarrollar aquí en breves trazos.

No ignoramos la importancia que adquirían, en las religiones primitivas, los astros en general y el sol, la luna y la Estrella del Pastor o del Amanecer en particular. Esta última desempeña un papel capital simultáneamente en la Iberia Occidental, en la Iberia Caucásica, en Canaán y en la Mesopotamia.

Necesitaríamos todo un in-folio para describir las transformaciones innumerables de ese culto entre los fenicios, los judíos, los griegos y los romanos.

El culto de la Estrella del Amanecer, profundamente espiritualista en la protohistoria ibérica y judía, se materializó más tarde entre los cananeos, los sirios y los griegos, para volver a conquistar finalmente su antiguo carácter espiritual en la religión judeo-católica.

En el siglo VIII antes de J. C. época de los grandes profetas, las "Aschtaroth", estrellas del amanecer materiales del politeísmo cananeo (mohabita, elamita, ammonita, edomita, filistino, etc...) forman un violento contraste con la Aïeleth Maschahar o Heitel ben Shahar de los judíos (en arameo Haschapar, Hespéride) transformada más tarde en la Estrella del Amanecer del Apocalipsis y de las letanías católicas.

Entre los éuskaros de España y de Francia, esa estrella mística se denomina Artizarra. Séanos permitido, con respecto a ella, citar el pasaje que sigue, tomado de nuestro estudio sobre LOS ORIGENES IBERICOS DEL PUEBLO JUDIO:

> ...Ante hechos tan singulares, se me perdonará que haya buscado un origen occidental a la divinidad que ha sido adorada en todo el Oriente arameo y cananeo: Astarté, el planeta Venus. "Los asirios - babilónicos la llaman Ichtar, los arameos Atar, los moabitas Achtar, los árabes Athtar". (Adolphe Lods, **Israel,** página 152).
>
> Ahora bien, el planeta Venus, estrella del Cordero y del Pastor, lleva en éuskaro el nombre de Arthizarra, que encierra todos los elementos de los nombres orientales de la diosa. La analogía vuélvese aún más sorprendente en las variantes que Adolphe Lods consigna en el pasaje siguiente (páginas 152-53): "En la época de Tell-el-Amarna, uno de los príncipes más conocidos de la región siria se llamaba Abb-Asirti o Abb-Asratu, es decir: servidor de Achéra; un príncipe de Taanak se nombraba: Asiratyasur. El nombre de esa diosa está mencionado en el Antiguo Testamento como sinónimo de Astarté".

La obstinación de los judíos en volver al culto de los "Baals y de las Astartés", odioso — y por excelentes razones — para un Jao vuelto Iahvé (la tranformación del nombre divino debe haber tenido en su origen la triple pronunciación de la letra vav que a veces **v,** otras **o,** y también **u**), jefe divino de un pueblo elegido y "separado de las naciones", esa obstinación, decía, se explicaría de esta manera por una tentación antigua, no del décimoquinto siglo que separaba la llegada de Cristo de la de Moisés ,pero sí por una decena de milenios transcurridos desde el éxodo de los prejudíos de la Iberia de Europa al Oriente.

La Artizarra ibérica es, pues, el antepasado de todas las Aschtaroth de Canaán y del Sinear. Su nombre arameo es Aschpar, de donde procede el Véspero latino y la Hespéride o España. La forma aramea se introdujo en el nombre hebreo de la península ibérica: Sparad, permutación de Pardas, el Paraíso andaluz original. La Hysperia de Homero parece aquí proporcionar el vínculo etimológico entre Hespéride e Iberia. Del vocablo Hysperia proviene la confusión según la cual un origen "hiperbóreo" fué artibuído por los griegos a las naciones simplementes oriundas de la gran civilización ibérica.

Iberia debe su nombre al del Guadalquivir que se llamaba primitivamente Ebro, como su vecino del este, que nosotros hemos identificado con el Hiddekel del Génesis.

"Ebro", — de donde proviene Prat o Eufrates — está formado por los vocablos **bero,** caliente, y **our** o **ideor,** río, en lengua vasca. Los dos vocablos tienen un idéntico sentido en hebreo.

Artizarra - Aschtaroth pasa a ser entre los persas Astar, y con muchos otros términos indo-europeos, o, como aquí ocurre, simplemente arianizados, vuelve a aparecer en la Biblia para prestar su nombre deformado a la reina judía Esther.

Pero Astarté tenía otro nombre entre los hebreos: Aschéra, aplicado algunas veces a la estaca simbólica plantada ante los altares de la diosa.

Aschéra-Shahar designaba asimismo a la aurora. Y los nombres lituanos de la aurora son Ausra, que se pronuncia Auschra, y Pazara. La mutación íbero-hebráica p = t nos da Tazara.

La Auschra-Tazara lituana encierra los dos nombres vasco y hebreo de la Estrella del Amanecer: Artizarra y Aschéra!

La verdad científica se asienta sobre cálculos sensibles y mensurables. En la ausencia de todo documento proporcionado por las búsquedas, nos abstendremos, pues, de formular conclusión alguna. Si nos hemos mostrado más afirmativos en nuestros ORIGENES IBERICOS DEL PUEBLO JUDIO, es principalmente en razón del descubrimiento de mobiliarios funerarios idénticos en Andalucía y sobre la costa palestiniana. Formulamos sin embargo el voto de que estas páginas, fruto de varias décadas de una labor analítica sostenida por la sola esperanza de una síntesis, puedan servir de puntos de apoyo a las investigaciones futuras.

El suelo de Lituania, el de Palestina y el de España deben encerrar tesoros científicos inestimables y relacionados entre ellos. La exploración de esas tierras ilustres está apenas en sus comienzos. Y sin embargo, es en su hondura y no en el polvo del lejano Oriente donde nos aguardan las claves de nuestro pasado y las de nuestro porvenir.

FIN.

MASINIAME MITINGE VIENBALSIAI NUTARTA: DEPORTUOTI ANDRIULĮ!

"Vilnis" (Jungt. Amer. Valst.) gruodžio 16 d., kvietė visus lietuvius, "kuriems laisvė, kuria iki šiol naudojomės šioje šalyje, yra brangi", atsilankyti į masinį mitingą Lietuvių Auditorijoje ir pareikšti savo nuomonę dėl redaktoriaus **V. Andriulio** arešto ir jam gresiančios deportacijos į Sovietų Rusiją.

Mitingas buvo tikrai masinis. Dar gerokas pusvalandis prieš mitingo pradžią prie Lietuvių Auditorijos pradėjo rinktis būriai lietuvių. Ir netuščiomis rankomis, bet su daugybe plakatų. O tuose plakatuose matėsi dvynukai Stalinas ir Hitleris, kruvina Stalino ranka ir šūkiai: "Tevažiuoja visi Stalino pakalikai į Rusiją!", "Kiekvienas komunistas yra Amerikos priešas!", "Mes nekenčiame komunizmo, kadangi mes mylime demokratiją!", "Bolševikai sugriovė mano namus ir nužudė mano tėvus" ir t. t.

Keliom dešimtim žmonių vaikštant prieš auditoriją su tais plakatais, kiti dalino praeiviams informacinius lapelius, koks yra šios demonstracijos tikslas, o šimtai rinkosi į salę pasiklausyti numatytų kalbėtojų: "nabago" V. Andriulio, L. Prūseikos ir advokatės Pearl Hart. Daugumą salėn susirinkusiųjų sudarė buvę D. P., kurie, patyrę ant savo kailio komunistinį terorą, labiau negu bet kas kitas įvertina Jungtinių Valstybių demokratijos teikiamas laisves ir supranta reikalą negailestingai ir visomis priemonėmis kovoti prieš tuos, kurie tą demokratiją nori sugriauti ir įvesti čia, Sovietų Rusijos pavyzdžiu, raudonąjį terorą. Demokratijos priešų tarpe yra ir "Vilnis" su visais redaktoriais, kurių vieną štai jau čiumpa teisingumo ranka.

Mitingą pradėjo kažkoks jaunas tipelis, kalbėdamas angliškai ir pasigirdamas, kad jis tarnavęs kariuomenėj (tai naujiena!). Jis girdi, buvęs Europoje ir matęs, kad D. P. stovyklose yra visi naciai.

Po šio akiplėšiško šmeižto tas tipelis buvo nušvilptas. Kadangi susirinkimui nebuvo pristatytas joks pirmininkas ir kadangi šiek tiek pairo tvarka, V. Vijeikis pasiūlė, kad susirinkimo pirmininku būtų išrinktas **B. Budginas,** o sekretorium — **R. Skipitis.** Visi susirinkusieji tam audringu plojimu pritarė.

B. Budginas, perėmęs susirinkimo vadovavimą, negaišdamas laiko, patiekė susirinkimui tuos klausimus, dėl kurių susirinkimas šauktas.

—Ar teisingai pasielgė J. V. valdžia suimdama Andriulį? Kas už tai? — klausia pirmininkaujantis.

—Teisingai! Andriulį pas Staliną! — atsako susirinkusieji, ir pakyla miškas rankų.

—Kas prieš? — vėl klausia pirmininkas.

Nepasikelia nė viena ranka.

—Ar Andriulis, kuris nėra šio krašto pilietis ir kuris knisasi po demokratijos pamatais, dirbdamas Sovietu Rusijos naudai, turi būti deportuotas ton jo numylėton Rusijon? — vėl klausia B. Budginas.

—Taip! — ir vėl pakyla miškas rankų.

—Kas prieš?

Vėl nepasirodo nė viena ranka.

Tada B. Budginas perskaito susirinkimo rezoliuciją — pareiškimą:

1. Šis susirinkimas yra sušauktas šmeižti Ameriką ir ginti komunistus nuo gresiančios deportacijos į Rusiją.

2. "Vilnis" yra prorusiškas — komunistinis laikraštis.

3. "Vilnies" redaktoriai, bendradarbiai, skaitytojai ir rėmėjai tarnauja Maskvai ir yra Amerikos priešai.

4. Amerikos lietuviai Chicagoje džiaugiamės demokratinėmis laisvėmis ir reiškiame visišką ištikimybę Amerikos valdžiai.

5. Norėdami prisidėti prie demokratinių laisvių apsaugojimo, prašome Amerikos valdžios Vincą Andriulį ir kitus šios šalies išdavikus komunistus išdeportuoti į jų skelbiamą "rojų".

Ši rezoliucija susirinkusiųjų taip pat vienbalsiai priimta. Neatsirado nė vieno, kuris pasisakytų prieš. Mėgino kažką rėkti L. Prūseika, Jonikienė ir pats V. Andriulis, bet jų balsas dingo griausmingame plojime priėmus rezoliuciją. O kai pirmininkaujantis B. Budginas davė jiems balsą, nė vienas iš jų neišdrįso kalbėti.

Susirinkimas baigtas galingai sugiedotu Tautos Himnu, giesme "Marija, Marija" už komunistų nukankintuosius ir kankinamus tautiečius ir Amerikos Himnu. Po to susirinkusieji išsiskirstė, palikę salėje tuziną raudonųjų, susirūpinusių savo galima kelione į taip giriamą "rojų".

Susirinkime matėsi daug uniformuotos ir neuniformuotos policijos ir didžiųjų dienraščių reporterių, kurie su dideliu susidomėjimu viską sekė.

Berisso Lietuviai

VASARIO 16-tosios MINĖJIMAS

Vasario 18 d., šeštadienį, "Mindaugo" dr-ja rengia savo patalpose Vasario 16 d. minėjimą.

Bažnytinis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas įvyks vasario 26 d. atitinkamomis pamaldomis už žuvusius Lietuvos savanorius ir karius bei žudomus, kankinamus ir tremmiamus Lietuvos vaikus.

Vasario 26 d. "Mindaugiečiai" rengia Vasario 16-tosios proga paminėjimą La Platoje, kur bus uždėtas vainikas ant paminklo Nežinomam kariui. Dalyvaus šv. Cecilijos choras ir pianistas Andr. Kuprevičius, kuris paskambins keletą kūrinių. Kalbą ispaniškai sakys Zef. Juknevičius.

NAUJA LIETUVIŠKA ŠEIMA

Povilas Jokantas ir Florinda Taraškaitė susituokė Berisso parapijos bažnyčioje š. m. sausio 28 d. Santuoką palaimino kun. K. Černiauskas M.I.C., liudininkais buvo Ponia Emilija Čekanauskienė ir p. P. Naudžiūnas. Grojo pianistas Andrius Kuprevičius. Vestuvinėse vaišėse pp. Jokantų namuose be jau minėtųjų dalyvavo Kazimieras Deveikis su šeima, Vladas Urbietis su šeima, pp. Paluikiai ir kt.

NAUJA "MINDAUGO" DR-JOS VALDYBA

Neseniai išrinktoji "Mindaugo" Dr-jos valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. — Kazimieras Paliukas, vicepirm. — Juozas Kulakauskas, sekret. — Mykolas Tamaliunas, iždin. — Bronius Marcinkevičius, iždin. pad. — Juozas Martinka, nariai — Paulius Ražanskas, Vincas Stundžia ir Jonas Jašauskas.

Kordoba

KORDOBOS LIETUVIAI TURĖS SAVO KAPELIONĄ

Sausio 30 d. į Kordobą atvažiavo apsigyvenimui kun. Ant. Valiuška, buvęs S. Lucia parapijos vikaras. Kordobos arkivyskupo yra paskirtas į Ascochingą, apie 70 klm. nuo Kordobos, kapelionu vienam seserų vienuolynui. Iš ten važinės pagal reikalą ir galimybes aptarnauti Kordobos lietuvių kolonijos dvasinių reikalų.

Lietuviai Čilėje

Kun. Dr. Titas Narbutas, "LAIKO" bendradarbis Čilėje, 1949 lapkričio 20 d. laivu "Copiapo" išvyko į Chicago.

Mykolas Stukevičius su šeima atvyBūdamas geras fotografas, jau susirako iš tremties ir apsigyveno Santiage. do darbo savo specialybėje.

Albina Satyga kaip turistė atvyko iš Montevideo į Čilę. Susipažinusi su Čilės sostine ir jos lietuviais, vėl grįžo į savo kraštą, kur dirba anglų ligoninėje.

Kun. Antanas Kardauskas šiuo metu atostogauja. Grįžta vasario mėn. į Santiago. Jo brolis kun. Jonas Kardauskas ir sesutė Marija neseniai atvyko iš tremties ir padidino dar vis nežymų lietuvių skaičių šiame krašte.

Inž. A. Muraitis darbuojasi keramikos srityje Lota Alto mieste. Kalėdų proga sveikina "LAIKĄ" ir jo skaitytojus.

JUOKIS

Mandagumo Savaitė

Stalinas paskyrė mandagumo savaitę ir jai pravesti sukvietė aukštuosius kompartijos dignitorius pasitarti. Stalinui pradėjus kalbėti apie mandagumo reikšmę penkmečio planui, kažkuris dalyvis garsiai nusičiaudėjo. Plieniniu žvilgsniu apžvelgęs susirinkusius, Stalinas paklausė:

—Kas?

Mirties tyla. Tada NKVD tyliai išveda paskutinę sėdėjusių eile, kad su pirmu trasportu pasiųstų į Sibirą.

—Kas čiaudėjo, — antrąsyk paklausė Stalinas.

Dar gūdesnė tyla. NKVD pasiėmė priešpaskutinę sėdėjusiųjų eilę.

—Kas nusičiaudėjo? — trečiasyk nuskambėjo Stalino klausimas.

—Aš, — pakildama pirmoj eilėj, atsiliepė maža virpanti žmogysta.

—Į sveikatą, drauge, — šypsodamasis mandangiai nusilenkė Stalinas.

Kiek Žmogus Dirba Per Metus

Vienas darbininkas paprašė savo darbdavio pakelti algą. Darbdavys jam patiekė sekančią sąskaitą:

—Vieneri metai turi 365 dienas. Tamsta kasdien miegi 8 valandas, kas iš viso sudaro 122 dienas miego per metus. Jas atėmus iš 365 liks 243 dienos. Toliau Tamsta turi kasdien 8 val. poilsio, kurios per ištisus metus vėl sudaro 122 dienas. Atėmę šias 122 dienas iš likusių 243 dienų, turėsime 121 dieną. Per metus yra 52 sekmadieniai; juos atskaitę iš lik. 121 dienos, gausime 69 dienas. Tamsta per metus gauni 19 dienų atostogų. Jas atėmę iš 69 likusių dienų turėsime 50 dienų likutį. Beto Tamsta nedirbi šeštadieniais po pietų, kas per metus sudaro iš viso 26 dienas. Atėmus šias 26 dienas iš likusiųjų 50 dienų, gausime 24 dienas. Bet reikia atsimint, kad Tamsta turi kasdien pusantros valandos pietų pertraukos, kas per metus sudaro 23 dienas. Atėmus šias 23 dienas iš likusiųjų 24 dienų Tamstai beliks vos viena diena. Darbo Šventės proga kasmet aš duodu Tamstai vieną laisvą nuo darbo dieną. Taigi aš dabar klausiu: ar Tamsta vis dar tiki turįs teisę prašyti pakelti atlyginimą?

—Jeigu taip, — atsakė sumišęs darbininkas, — tai kokį gi paibelį aš dirbau pas tave visą šį laiką?

(Pagal žurn. "Argentina")

"AIDAI"
YRA VIENINTELIS PASAULIO LIETUVIŲ KULTŪROS ŽURNALAS
KIEKVIENAS ŠVIESUS LIETUVIS SKAITO
"AIDUS"
ŽURNALĄ UŽSIPRENUMERUOTI GALIMA PAS
Vyt. Namiką,
CHARLONE 1071, PIÑEYRO, BUENOS AIRES
arba "LAIKO" Redakcijoje
Prenumeratos kaina — metams 50 arg. pezų; pusei metų — 25 arg. pezai; atsk. nr. kaina — 4,50 pezo.

EMILIJA T. de ČEKANAUSKAS
METALO IŠDIRBINIŲ FABRIKAS
Gaminama įvairūs varžtai ir kitoki metaliniai išdirbiniai automatinėmis mašinomis ir dideliam kiekyje
BANDZEN 2645
T. E. 22, Avellaneda 8535 ir 4258 SARANDI

Inž. JONAS ČEKANAUSKAS
Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas. Gaminama automatinėmis staklėmis
BRANDZEN 2555
AVELLANEDA T. E. 22-9264
T. E. Particular: 22, Avellaneda 7812

Jeigu nori pirkti arba parduoti
LOTĄ
bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje, kreipkis į
Antonio Zidelis
J. A. ROCA 1047 — T. E. 655-0423
HURLINGHAM, FCNGSM

Turiu 20.000 pezų kapitalą.
Ieškau dalininko
(socio)
su kuriuo būtų galima kokią bendrą lietuvišką įmonę įsisteigti. Teirautis "LAIKO" Redakcijoj.

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė
Gaminami nauji ir taisomi seni batai
Savininkas
Juozas Šnipas
Cabildo 651
Villa Porvenir Avellaneda

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
Priima įvairius užsakymus. Darbas atliekamas sąžiningai ir gražiai.
Savininkas
M. Šlikas
PASAJE BLANDENGUES 3015
(altura H. Cortes 650)
Avellaneda

VALGYKLA IR RESTORANAS
Sveiki valgiai, greitas ir mandagus patarnavimas.
Savininkas
José Mitura
La Rioja 2219, Villa Porvenir, Avellaneda — T. E. 20-9380

V. Rasiūno Optika
Gral. Mariano Acha 876 - MORON
Darbo valandos: Penktadienį 16—18, Šeštadienį 13—17 ir Sekm. 13—16 v.
Patogiausias susisiekimas col. 10 (iki klubo "Pomona")

PAIEŠKOMAS PETRAS ČENYS, gyvenęs Dock Sud ir vėliausiai Avellanedoje. Prašoma pranešti "LAIKO" Redakcijai.

Lietuviškas Saldainių Fabrikas "KAUNAS" gamina įvairių rūšių saldinius
"Birutė"
Albinas Josys ir Juozas Kalvelis
Savininkai
Calle 7 esquina 20 LA PLATA

LIETUVIŠKA VALGYKLA RESTORANAS
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus ir greitas patarnavimas
Kazimieras Duda
Savininkas
Pedro Mendoza 2117. T. E. 21-2952

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"
Didelis pasirinkimas. - Išpildomi įvairūs užsakymai. - Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas
Jonas Aukštikalnis
Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią šiai pramonės šakai Argentinoje
Posadas 23 Avellaneda
T. E. 20, Wilde 7831
(aukštuma Avenida Mitre 4500)

Dr. Charles M. Smart
PIRMAEILIS DANTISTAS
Lietuvių draugas
Córdoba 991, 2 piso Dep. B, Capital
T. E. 31-7060

Diplomuota Modistė
Magdalena Tumosienė
Priima įvairius sezoninius ir proginius užsakymus
Sarmiento 510 Avellaneda

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA "EUROPA"
Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmių paruošimui
Jonas Motekūnas
Savininkas
Curupayti 230-32, Gerli, Avellaneda
T. E. 241, Lanus 0933

FUNDICION PRADO
Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecanica y Estampados. Matrices de todas clases y para toda Industria
Eduardo Jusys
MOLINOS DE RAFFO 473
Telefono: 22 53 05 Montevideo

Dr. Med. Juozas Gintyla
Žinomas išijų (ischiatica), reumato ir artritis ligų specialistas, išgydąs visas šių ligų formas jo paties dar Lietuvoje išrastu gydymo metodu, prieš pora metų atvykęs į Argentiną ir jau gavęs visas gydymo teises, priima ligonius grasaus gyd.
Dr. Cantilo konsultoriume
Av. M. Quintana 585
Buenos Aires T. E. 41-2714
kasdien 15—19 val., šeštadieniais 10—13 val.

PRITYRUSI MODISTĖ
Onutė Zupkienė
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"
Savininkė:
Ona Kasparienė
SOLER 3441
Buenos Aires T. E. 79-2528

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBTUVĖ
Priima įvairius užsakymus
Antanas Barzdžius
Savininkas
Av. Alvarez Jonte 1657
Buenos Aires T. E. 59-5248

Juozo Sabaliausko
KRAUTUVĖ IR PIENINĖ
Rūgštus ir saldus pienas. Mandagus ir greitas patarnavimas
CUBA 3986
Cerro Montevideo

Vytauto Nalivaikos Pensionas "LIETUVA"
Kviečia visus praleisti atostogas žavingose Ibicuy salose. Ramybė, grynas oras, geras maistas maudymosi, irklavimo bei žuvavimo pramogos. Iš Buenos Aires stoties **Perón išvykti** traukiniu (5.20 val.) į **Campana,** iš kur trečiad., šeštad. ir sekmad. išeina motorlaivis (lancha) į **Islas Ibicuy.** Išlipti prie **Tres Bocas Sagastume.**

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires

Montevideo Lietuviai

VASARIO 16

Urugvajaus Lietuvių kolonija, kaip ir kiekvienais metais, Vasario 16 — Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Šventę — švęs **vasario 11 d., šeštadienį**, P. Žukelio kino teatro salėje, Cerroje. Aukštųjų svečių tarpe bus Lietuvos Ministras Dr. K. Graužinis, Pasiuntinybės atachė Anatolis Grišonas, Pasiuntinybės spaudos reikalų vedėjas rašytojas Kazimieras Čibiras, Alianza Uruguay — Lituania pirmininkas Sr. Martinez Bersetche ir kt. Šventės programai intensyviai ruošiamasi. Religinė šventės dalis įvyks **vasario 12 d., sekmadienį**, Cerro parapijos bažnyčioje. Pamaldų metu giedos stiprus kolonijos choras. Visi tautiečiai yra kviečiami vieningai dalyvauti tiek civiliniame, tiek religiniame mūsų Tautos didžiausios šventės minėjime.

SVEČIAI IŠ BUENOS AIRES

Į Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo šventę, kuri įvyks vasario 11 d. P. Žukelio kino teatre "Selecto" iš Buenos Aires atskrenda "LAIKO" redaktorius Dr. Pr. Brazys ir Šiaulių valstybinio teatro artistas — aktorius Juozas Valentinas. Žymusis teatralas dalyvaus meninėje programoje, suvaidindamas iš kapų pabudusį Lietuvos vaidilą ir kitas įdomias bei jaudinančias scenas.

(L).

REIKSMINGOS ĮKURTUVĖS

Sausio 22 d., sekmadienį, įvyko oficialios kun. Stanislovo Grigaliūno. Montevideo lietuvių kolonijos kapeliono, įkurtuvės naujoje parapijoje "De los Sagrados Corazones" (Josė A. Posolo 4025 — casi Gral. Flores — Montevideo), kur jis yra paskirtas pilnateisiu klebonu. Dalyvavo gausus būrys vietos lietuvių, jų tarpe Lietuvos Pasiuntinybės spaudos reikalų vedėjas rašytojas K. Čibiras ir kt. Visi lietuviai bet kokiu patarnavimu gali kreiptis į savo kapelioną asmeniškai arba telefonu: 5-25-89.

ATGARSIAI APIE KUN. STAN. GRIGALIŪNĄ URUGVAJUJE

Kaip jau žinome, praeitų metų gruodžio mėn. 31 dienos aktu Montevidejaus Arkivyskupas kun. Stan. Grigaliūną paskyrė Montevidejaus mieste Jęzaus ir Marijos Širdžių parapijos klebonu. Ta proga Montevidejaus katalikiškasis dienraštis "EL BIEN PUBLICO" išspausdino sekančias kronikas:

a) Sausio mėn. 19 d.:

"Kun. Stan. Grigaliūnas SEKMADIENĮ UŽIMS KLEBONO VIETĄ JĖZAUS IR MARIJOS ŠIRDŽIU PARAPIJOJE.

Sekantį sekmadienį užims Jėzaus ir Marijos Širdžių parapijos klebono vietą kun. Stan. Grigaliūnas. J. E. Montevidejaus Arkivyskupo, Mons. Dr. D. Antonio Maria Barbieri, vardu perduos klebono pareigas Gerb. Tėvas Jacinto Tuccillo, M. SS. CC.

Nors kun. Stan. Grigaliūnas dar tebėra svečias, bet jo asmuo Urugvajaus katalikams jau gerai pažįstamas: darbavosi vikaru šv. Pranciškaus ir Katedros parapijose ir po Peñerolės klebono mirties tenai, nuo praeitu metų gegužės mėnesio, laikinai ėjo klebono pareigas su visu apaštališku uolumu ir vienbalsiu parapijiečių pritarimu.

Kun. Stan. Grigaliūnas, kilęs iš Lietuvos, atvyko Urugvajun susirūpines sielų gelbėjimu. Yra tai kunigas pasišventęs savo pareigoms, dideliu mokslininiu pasirengimu ir patyręs parapijinėje darbuotėje. Naujam kun. klebonui linkime sekmingo apaštalavimo naujame Dievo Apveizdos pavestame vynuogyne".

b) Sausio 22 d.:

"Kaip jau minėjome ankstybesnėse kronikose, šiandieną, kilnus ir visų gerbiamas kun. Stan. Grigaliūnas užima Jėzaus ir Marijos Širdžių klebono vietą, Montevidejuje. Išvyksta iš Peñarolės, kame kaipo klebonas įgaliotinis (Cura Encargado) labai greitai įsigijo visų pasitikėjimą, įvertinimą. Kun. Stan. Grigaliūnas mokėjo įeiti į visų ir į kiekvieno atskiro širdį, palaikydamas mirusiojo klebono atmintį ir rūpindamasis bažnyčios atstatymu.

Šiandieną, jam užimant Jėzaus ir Marijos Širdžių parapiją, tikimasi, kad parapija trumpu laiku padarys didelę pažangą, nes naujasis kun. klebonas pasižymi giliu dievotumu, karakterio kilnumu, džentelmeniškumu ir moderniu Dievo garbei ir sielų gerovei dinamizmu."

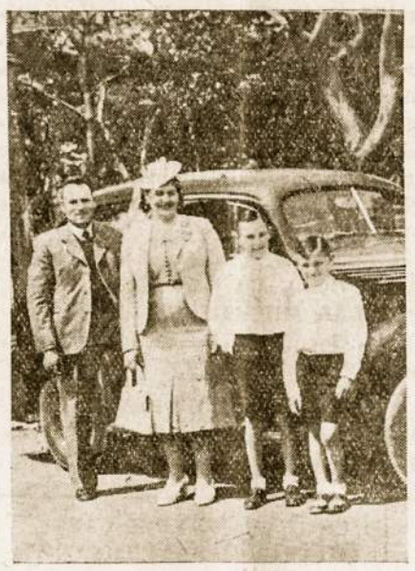

Juozas ir Bron. Geležauskai su sūnumis Juozuku ir Pranuku Rodo parke prie nuosavo automobilio.

LIETUVIŠKA TRANSPORTO ĮMONĖ

Juozas ir Bronė Valickaitė Geležauskai turi stiprią transporto įmonę Cerroje, Montevideo priemiestyje. 1929 m. atvykę iš Lietuvos (Ji iš Varėnos valsč., jis iš Liškiavos), jau kuris laikas verčiasi, pristatydami statybinę medžiagą nuosavais sunkvežimiais. Iš sutaupų jau spėjo pasistatyti 3 nuosavus namus, statosi ketvirtą, o 5 km. nuo Montevideo įsigijo gražų ūkį su namais. Kartu rūpinasi ir savo vaikais: vyresnysis Juozukas (15 met.) lanko šv. Pranciškaus Saleziečio licėjų, o jaunesnysis Pranukas (14 met.) eina į "Fr. Bauza" vardo licėjų.

Pažymėtina, kad ir kiti artimi pp. Geležauskų giminės gyvena neblogai. J. Geležausko brolis Bolius Montevideo centre turi restoraną (Reconquista 533). B. Geležauskienės — Valickaitės pusseserė Tekla Jaskoniūtė — Keršienė gyvena Sao Paulo mieste (Villa Anastasio,, rua Conceleiro Olegario 243) ir turi dvi gerai gyvenimui paruoštas dukras Pranę (jau ištekėjusi) ir Anelę — artistę Sao Paulo teatre. Blogiausiai gal sekasi broliui Juozui Valickui ir sesutei Onai Valickaitei — Bimbirienei, kurie su dviem vaikučiais dar tebeskursta DP stovykloje Vokietijoje.

LIETUVIŠKA PIANŲ KRAUTUVĖ

Antanas ir Aleksandra Dambrauskai, 1927 m. išvykę iš Lietuvos, jau 18 metų verčiasi čia pianų ir fisharmonių prekyba. Pažymėtina, kad jau ir A. Dambrausko tėvas turėjo Kaune pianų dirbtuvę (Daukanto gatvėj), kurios gaminiai 1926 m. tarptautinėje parodoje Kaune buvo apdovanoti aukso medaliu. Prie krautuvės pačiam Montevideo centre (San Josė 1015, telef. 8-36-53) turi p. A. Dambrauskas ir pianų bei fisharmonių taisymo dirbtuvę, kurioje nuolat dirba keletas darbininkų. Prieš karą jau buvo pradėjęs gaminti naujus savo firmos pianus, bet dėl kai kurių žaliavų trūkumo naujų instrumentų gamyba sustojo.

RUOŠIASI PERSIKELTI Į ARGENTINĄ

U. L. Kultūros Dr-jos tarnautojas P. Korkūzas su šeima tikisi netrukus pastoviai persikeltį į Argentiną pas savo giminaitį Alfonsą Karocevičių.

A. B.

SIEKIA MOKSLO

Einančiųjų į mokslą lietuvių skaičius Urugvajuje nuolat auga. Tai aiškus tėvų susipratimo ženklas, nes tėvai negali geriau paruošti savo vaikų gyvenimui, kaip duodami jiems aukštesniojo mokslo, kuris yra tikras raktas į šviesesnę ateitį. Tik mokslo siekdami lietuviai prasimuš į svarbesnes vietas. Įdomu pastebėti, kad visose mokslo ir meno srityse netrūksta lietuvių:

—**Carmen Silinskaitė** baigė "Immaculata Concepción" gimnaziją ir tęsia aukštąjį mokslą.

—**Margarita Aldona Miniauskaitė** išlaikė egzaminus su pažymiu "labai gerai" ir mokosi seserų domininkonių gimnazijos 4-ojoj klasėj.

—**Delia Tupčiauskaitė mokosi** Mergaičių Seminarijoj.

—**Ivonė Sara Jakubauskytė** lanko "Del Huerto" gimnaziją.

—Sęsutės Skripkiūnaitės eina į vidurinę mergaičių mokyklą ir pasižymi rankdarbių srityje.

—**Juanita Samuolytė** baigė klasiškųjų šokių kursus prof. Paulės Jarmalavičiūtės de Bocage mykykloje kaip viena iš gabiausių jos mokinių.

L. K.

PAVYKUS GEGUŽINĖ

Sausio 22 d. Tomkinson parke Montevideo U. L. Kultūros Dr-ja suruošė lietuvišką gegužinę su dainomis ir muzika ir su kepsniu atvirame ore. Montevideo lietuviai įvertina parengimus atviroje gamtoje, ir todėl noriai ir gausiai dalyvauja. Šiuo kartu publikos buvo ypačiai daug.

SVEČIAS IŠ BRAZILIJOS

Paulė ir Jonas Rimšai, grįždami iš Buenos Aires, buvo sustoję pas savo giminaičius pp. Miniauskus Montevideo mieste. Sausio 22 d. svečiai dalyvavo U. L. Kultūros Dr-jos suruoštoje gegužinėje, kur turėjo progos plačiau susipažinti su vietos lietuviais.

VYKSTA Į Š. AMERIKĄ

U. L. Kultūros Dr-jos valdybos narys Kazimieras Černiauskas išvažiuoja į Jungtines Amerikos Valstybes savo giminių aplankyti. Dr-jos valdyba jam linki geros kelionės ir laimingo sugrįžimo į senų draugų tarpą.

SUSIŽEIDĖ

Sausio 22 d. darbovietėje skaudžiai susižeidė koją U. L. Kultūros Dr-jos narys Kaz. Vilkas. Jo draugai linki jam greitai pasveikti.

SVEIKSTA

Darbovietėje skaudžiai susižeidęs koją buvęs tremtinys Paulius Jakubėnas jau sveiksta ir tikisi netrukus grįžti į darbą.

A. B.

FOTO EMILIJA
Atliekami įvairūs foto darbai
Emilija Jasiukynienė
Savininkė
NOGOYA 2969
Villa del Parque T. E. 50-7319

BALDŲ FABRIKAS
Gaminami visų rūšių ir stilių baldai
Antanas Girdauskas
Savininkas
Hernandarias 1721, Buenos Aires

ELEKTROS INSTALACIJA
Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas
P. Mačernis
Isletas 3865 4 de Junio

KĖDŽIŲ FABRIKAS
Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. - Didelis pasirinkimas.
Juozas Juška
Savininkas
R. GUTIERRES 1948
Avellaneda T. E. 22-5137

LIETUVIŠKAS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams
Bronius Eidukonis
Savininkas
Salta 265, Sarandi. T. E. 22-5461

VITRINŲ FABRIKAS
Įvairiausi moderniški įrengimai vaistinėms, drabužių parduotuvėms, barams ir t. t.
Savininkas
Kazimieras Kaminskas
Trelles 1545-47
Buenos Aires. T. E. 59-3675-1918

Jei siuvėjas reikalingas,
Būk taupus, ekonomingas:
Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškį.

Siuva jis ir miesto frantams
Ir įtinka elegantams.
Nors pigiai paims siuvėjas,
Džiaugsies, į svečius nuėjęs!

JUOZAS NENIŠKIS
DIDELIS ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS
CESPEDES 2485 (altura: Cabildo 1200)
Belgrano, Buenos Aires T. E. 73, Pampa 2916

MECHANINĖ DIRBTUVĖ
Veržeklių gamyba. Gaminamos štandartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Inž. JONAS RAMANAUSKAS
ANATOLE FRANCE 390
SARANDI AVELLANEDA

MAŠINŲ FABRIKAS ŠALTAM METALO APDIRBIMUI
KNIEDŽIŲ, VARŽTŲ IR VERŽEKLIŲ FABRIKAS
VLADAS URBIETIS
MORON 3596 LANUS
(Altura Pavón 3500) T. E. 241, Lanus 0116

Alfonso Bartašiūno
Metalų liejimo ir apdirbimo Įmonė
ZAPICAN 2789
Telefono: 23 7 48 Montevideo

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ
Didelis pasirinkimas
Juozas Kučinskas
Savininkas
Gral. Roca 4700 Avellaneda

Jau galima gauti naujų, Šv. Cecilijos Choro pagamintų
Lietuviškų Plokštelių
3 plokštelėse yra Šv. Cecilijos Vyrų Choro įdainuotos liaudies dainos, pianistui Andriui Kuprevičiui dalyvaujant. Ketvirtoj plokštelėj yra pianisto A. Kuprevičiaus įskambinti Čiurlionio 2 Prelūdai ir smuikinkės Elenos Kuprevičiūtės įrgiežta Budriūno "Rauda". Vienos plokštelės kaina $ 8.—. Galima gauti Lietuvių Parapijoje, pas Šv. Cecilijos Choro vedėją V. Rymavičių, pas reikalų vedėją K. Misiūną ir per bet kurį Šv. Cecilijos choro narį.

"FOTO PABLO"
NUOTRAUKOS gaminamos studijoj, namuose, iškilmėse.
AIŠKINAMI negatyvai, daromos kopijos ir padidinami.
Darbas atliekamas pigiai ir gerai
P-je CHICAGO 982, AVELLANEDA
pusė kvadros nuo Lietuvių bažnyčios

DIDELIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Gaminamos įvairių rūšių kėdės dideliais kiekiais. Darbas atliekamas sąžiningai ir punktualiai.
Savininkai
Šulnis ir Geigas
Chile 765 Humberto I 1956
T. E. 20-9578 Avellaneda

"Lietuvos Aidai"
Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.
Radio Mitre LR6
Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

Rudolfo Kureikio
LIETUVIŠKA KIRPYKLA
BRASIL 800 4 DE JUNIO
(priešais Lietuvių Salę

DIDELĖ IR MODERNIŠKA MOTERIŠKŲ RŪBŲ SIUVYKLA
MODAS SURVILA
Darbas atliekamas sąžiningai, meniškai ir punktualiai
ESMERALDA 823
BUENOS AIRES T. E. 31-8446

Estudio Fotográfico "BRUNO"
RETRATOS DE CASAMIENTOS
PRIMERAS COMUNIONES
FIESTAS DE FAMILIA
ANEXOS:
Revelaciones - Copias - Ampliaciones
Venta de rollos y cámaras
AVENIDA PERON 1871
AVELLANEDA

Paryžiaus universiteto diplomuotas gydytojas
Dr. Emilio Cura
Vidaus ligų specialistas
Hospital Rawson ir Hospital Vecinal de Lanus gydytojas, priima ligonius savo privačiuose konsultoriumuose nuo 16 iki 20 val.:
URUGUAY 763 AVELLANEDA
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais;
SARMIENTO 4143 LANUS
antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ
Gaminami įvairių rūšių baldai valgomiesiems - miegamiesiems ir t. t.
Savininkas
Nikodemas Skrandžius
LUZURIAGA 750
Buenos Aires T. E. 21-2577

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ
Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Kainos labai prieinamos.
Antanas Šalčiūnas
Juan B. Alberdi 933 - Buenos Aires
T. E. 60-2784

MECHANINĖ DIRBTUVĖ
Įvairiems darbams. Įvairiausi pritaikymai, padangų ir stabdžių keitimas.
Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai.
J. Sudnius ir D. Reale
ENTRE RIOS 1866
Buenos Aires T. E. 23-0903

Elektrinis Kėdžių Fabrikas
Dirbamos įvairaus stiliaus stiprios kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams
Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis
Savininkai
QUILMES 184 Buenos Aires
T. E. 61, Corrales 4570

Lietuviška Stiklo Įmonė
Gaminami ir parduodami gražiausio stiliaus stiklai restoranams, viešbučiams, klubams, kavinėms ir šeimoms pilnais sąstatais ir dalimis. Išnuomojami asadoms, piknikams ir dideliems pokyliams.
Savininkai
P. VIDŪNAS, A. MASIULIS, VL. PALAČIONIS
Centras:
Zavaleta 551, Capital. T. E. 61-8765
Skyrius:
Dr. Juan Madera 1694 — Capital
T. E. 61-8690

2732

MR.A.J. RUZANCOVAS,
LITHUANIAN BIBLIOGRAPHIC SER.
203 MADISON STREET,
WESTVILLE, ILLINOIS
EE.UU.

Buenos Aires Avellaneda

PASAULINĖS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ ARCHITEKTŲ SĄJUNGOS ARGENTINOS SKYRIUS

Pereitų metų liepos 15 d. įsisteigęs Pasaulinės Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Argentinos Skyrius šiuo metu turi 14 narių (Benonas Baranauskas, Pijus Bielskus, Anatolius Dičius, Vytautas Gogelis, Alfonsas Morkūnas, Jonas Ramanauskas, Liudvikas Neimanas, Elena Stanaitytė Piątkauskienė, Lidija Mackevičiutė Petravičienė, Jonas Steikūnas, Leopoldas Stripinis, L. Stašaitis, Liudas Valiuškis ir Juozas Gintyla). Skyriaus valdybą sudaro: pirm. J. Ramanauskas, vicepirm. A. Dičius, sekr. V. Gogelis ir reikalų vedėjas A. Morkūnas. Skyriaus būstinė: Anatole France 390, Avellaneda, Bs. Aires.

1950 sausio 15 d. Argentinos Skyrius išlaido Biuletenį nr. 1 (formatas 14x18 cm., 6 psl.), kuriame telpa steigiamojo susirinkimo protokolas, Sąjungos įstatai ir pranešimas apie įsikūrimo galimybes lietuviui inžinieriui Argentinoje.

SVEČIAS IŠ MONTEVIDEO

Lietuvos Pasiuntinybės Urugvajuje attaché Anatolius Grišonas, grįždamas iš Ibicuy salų į Montevideo, vasario 2 d. buvo sustojęs Buenos Airese ir ta proga padarė vizitą "LAIKO" redakcijai, apžiūrėjo Lietuvių Salę, mokyklą su kitomis gretimomis Tėvų Marijonų įstaigomis ir buvo Argentinos Marijonų vyresniojo kun. Jono J. Jakaičio M. I. C. svečias.

"HISTONIUM" APIE ČIURLIONĮ

Didelis kultūros ir meno žurnalas "HISTONIUM" šių metų vasario mėn. numeryje įsidėjo Lietuvos Pasiuntinybės Urugvajuje spaudos reikalų vedėjo rašytojo K. Čibiro iliustruotą straipsnį apie Čiurlionį kaip lietuvių tautos dvasios reiškėją. Vienas "HISTONIUM" numeris kainuoja 2 pezus. Norintieji gali įsigyti ir per "LAIKO" redakciją.

RUOŠIASI Š. AMERIKON

Kun. Alfonsas Grauslys, leidžiąs vasaros atostogas pp. Elenos ir Antano Jasiulių namuose Kordoboje, sausio 2 d. grįžo laikinai į Buenos Aires kelionei į Šiaurės Ameriką dokumentų reikalu.

LIETUVIŠKA MUZIKA VALSTYBINIAM RADIOFONE

Vasario 16 d. 18.10 val. žinomasis mūsų pianistas Andrius Kuprevičius per "Radio del Estado" duos lietuviškos muzikos koncertą. Bus išpildomi Jakubėno, Čiurlionies ir Gruodžio kūriniai. Prieš koncertą pats pianistas tars trumpą įvedamąjį žodį apie Vasario 16 reikšmę lietuvių Tautai.

LIETUVIŠKA DAINA PER RADIJĄ

Vasario 19 d. 8.30 val. Šv. Cecilijos choras, dalyvaujant pianistui Andriui Kuprevičiui, per Radio Mitre duos lietuviškos dainos koncertą, kuriam labai rūpestingai ruošiamasi.

PAŽANGI BALDŲ DIRBTUVĖ

Vaclovas ir Ona Matulionytė Januškevičiai Villa Industriales rajone (Coronel D'Elia 1529, 4 de Junio) baigia įrengti nuosavą 2 aukštų namą su erdviomis patalpomis baldų krautuvei. Už namo jau daug metų veikia mechaniška baldų dirbtuvė "LA MODERNA", kurioje gaminami įvairūs moderniški baldai miegamiesiems, valgomiesiems ir kt. Turi naują "NAS" firmos amerikonišką automobilį ir nė nemano skųstis gyvenimu Argentinoje, nes darbą ir tvarką mėgsta.

L.

KVIEČIAMI ATSIIMTI LAIŠKUS "LAIKO" REDAKCIJOJ

Stasys (Stanley) Antanavičius (U.S.A.), Genovaitė Galvydytė (iš Vokietijos), Adolfas Jakimovskis (iš Lietuvos).

SUNKIAI SERGA JUZĖ POVILONIENĖ

Jau antras mėnuo kai sunkiai serga mūsų kolonijos žymi veikėja, visiems gerai pažįstama lietuviškų parengimų vaidintoja, ilgametė šv. Cecilijos choro narė **Juzė Povilonienė**. Paguldyta Rawson ligoninėje, pab. 2. lova 12.

PASISKIRSTĖ PAREIGOMIS NAUJOJI "BIRUTĖS" D-JOS VALDBA

Sausio 15 d. išrinktoji Moterų — Mergaičių "Birutės" Dr-jos valdyba pasiskirtė pareigomis posėdyje, kuris buvo to paties mėnesio 28 d. Pirmin. — U. Šilaikienė, vicepirm. — M. Sturevičienė, sekret. — D. Šeškienė, iždininkė — M. Žekienė, iždo sekret. — M. Šantarienė, ligonių lankytojos — O. Mainonienė ir M. Bubnelienė. Revizijos komisijos pirm. — A. Bagdonienė, sekr. — N. Paršelienė.

SERGA KONSTANCIJA DEVEIKIENĖ

Sausio 31 d. Rawson sanatorioj buvo paguldyta "LAIKO" garbės leidėja Konstancija Deveikienė, žinomojo industrialo Kazimiero Deveikio - Pipiro žmona. Jai padaryta vasario 2 d. sunki vidaus operacija. P. K. Deveikienė po operacijos pamažu sveiksta. Linkime laimingai pernešti ligą ir greičiausiai pasveikti.

"LAIKO" RĖMĖJAI

"LAIKO" GARBĖS LEIDĖJAI

Jonas Aukštikalnis, Moterų ir Mergaičių Dr-ja "Birutė", Emilija ir Antanas Braziai, Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Konstancija Deveikienė, Bronius Eidukonis, Adolfina M. Geigaitė ir Juozas P. Šulnis, Laimutė E. Šlapelytė - Graužinienė ir Dr. Kazimieras Graužinis, Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras Pietų Amerikai, Adelė ir Vincas Grigaičiai, kun. Stanislovas Grigaliūnas, Ona Kasparienė, Labdaros Dr-ja, POVILAS MILIAUSKAS, Juozas Musteikis, inž. Jonas Ramanauskas, Paulina ir Vladas Urbiečiai.

NAUJI "LAIKO" RĖMĖJAI

Antanas Bizuga $ 10, Jurgis Gilvydis $ 5, Vaclovas Rymavičius $ 5.

LIETUVIO PAVEIKSLAI MŪLLERIO GALERIJOJ

Pačiam Buenos Aires centre (Florida 946) esanti "Galleria Müller" išstatė pardavimui 5 naujausius dailininko Romualdo Kuprevičiaus paveikslus (akvareles), vaizduojančius Palermo įlanką prie Buenos Aires.

DEKORACIJOS VASARIO 16

Dailininkas R. Kuprevičius gamina naujas dekoracijas Lietuvių Salei Avellanedoje. Jas panaudos Tautinis Ansamblis savo programoje per Vasario 16 minėjimą š. m. vasario 19 d.

GRAŽI LIETUVIŠKA BIBLIOTEKA. Sausio 22 d. kun. K. Černiauskas, pp. K. Deveikis, A. Geigas ir J. Petronis apsilankė Basanavičiaus vardo Lietuvių Centre Lugane. Turėjo progos susipažinti su pavyzdingai tvarkomomis Centro patalpomis ir tikrai įspūdinga lietuviška biblioteka.

JUOZAS JUŠKA, kėdžių fabriko savininkas, šiomis dienomis pirko naują Fordo firmos automobilį.

Adam Witkowski, ponios Aleksandros Jasiulytės de Witkowski vyras, banko tarnautojas, pamažu taisosi iš savo ligos, kuri jį laikė lovoje nuo gruodžio 9 d. Linkime geriausios sveikatos.

PAMALDOS AUŠROS VARTŲ BAŽNYČIOJE, MENDOZA 2280, AVELLANEDA

Sekmadieniais ir šventadieniais šv. Mišios 7. 8. 9 val. Lietuviška Suma su pamokslu 10.30 val. Šiokiadieniais šv. Mišios 7 val., kitomis valandomis — pagal užsakymą. Sekmadieniais 16.30 ir penktadieniais 19.30 val. — rožančius su palaiminimu. Paskelbtųjų šv. Mišių ir pamaldų metu yra klausoma išpažinties. Norintieji kitu metu atlikti išpažintį ar gauti kitą kokį patarnavimą, kreipiasi tiesiog į parapijos raštinę.

KAZIMIERAS LIUTKEVIČIUS
Vyriškų rūbų
Siuvėjas
27 de Febrero 1107 Rosario

LAIKAS
"EL TIEMPO" Semanario Lituano
MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

Correo Argentino Casa Central
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 4289
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 4015

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 282140

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027
Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys
KAINA: Argentinoje metams $ 15, pusmečiui $ 8, atskiras nr. 80 centavų. Urugvajuje metams 4 Urugv. pezai. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PAŠTU, prie metinės prenumeratos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur — 3 dolerius.

VASARIO (FEBRERO) 7 D., TREČIADIENIS Nr. 2 (18)
III METAI — AÑO DEL LIBERTADOR GENERAL SAN MARTIN 1950

POVILAS MILIAUSKAS

Povilas Miliauskas yra šio "LAIKO" nr. Garbės Leidėjas. Jisai yra gimęs Kliubių kaime, Vedegėnų valščiuje 1875 m. kovo 14 d. Taigi, dabar turi 74 metus. Atvyko į Argentiną 1907 m. Kartu su žmona Ona ankščiau gyveno Cordoboje, o paskui Villa Diego, Rosario. Visą laiką kaip dailidė dirbo prie Puerto Belgrano geležinkelio. Tris sūnus ir vieną dukterį išleido į mokslus. Sūnus Antanas dirba geležinkelio Mitre raštinėje (Rosario skyriuj), Petras tarnauja Bs. Aires, o Povilas užima GERENTE vietą Mannesmann skyriuje Rosario. Duktė Ona yra gera modistė. Nuo senovės P. Miliauskas yra lietuviškų laikraščių mėgėjas nes į jo namus pareidavo: Darbininkas", "Draugas", "Laivas", "Žvagždė", "Varpelis" ir "Lietuvių Žinios". Net, iš Lietuvos gaudavo "Šaltinį". Turi savo didelius namus Villa Diego ir dar žemės sklypą. Jau 12 metų kai gauna pensiją iš geležinkelio kompnijos. Tai senos kartos gražus katalikiškas ir lietuviškas pavyzdys. Jisai yra prisidėjęs aukomis prie Lietuvių bažnyčios ir Mokyklos statymo Avellanedoje, Bs. Aires.

Labai nuoširdžiai dėkojame p. P. Miliauskui. Tikimės, kad kiti Rorasio, lietuviai seks jojo kilnų pasišventimo pavyzdį.

V.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

Rosario Lietuviams jau kas sekmadienį laikomos lietuviškos pamaldos. Pamaldos vyksta Buen Pastor koplyčioje, kuri yra Laprida ir Virasoro gatvių kampe. Valanda yra labai patogi, t. y. 10.15 val. ryto. Toje pat koplyčioje yra taip pat laikomos ir kitos šv. Mišios, būtent 7.15 ir 9.15 val. ryto. Palaiminimas po pietų visuomet yra 6 val.

Vasario 19 d. pamaldos bus ne Buen Pastor koplyčioje, bet. Ntra. Sra. de Merced bažnyčioje, Saladillo, 11 val. ryto.

Išpažintys lietuviškai klausomos visuomet prieš lietuvių pamaldas. Visuomet sakomas taip pat ir lietuviškas pamokslas.

LANKOMI LIETUVIAI ROSARIO MIESTE

Mūsų lietuviškai visuomenei yra įdomu, kiek lietuvių gyvena Rosario mieste. Kad sužinojus tikrąjį skaičių, jau pradėda surašinėti Rosario lietuviai. Tuo tikslu visus lietuvius lanko vienas iš Tėvų Marijonų. Bus aplankyti visi lietuviai, kurie tik bus žinomi, kur gyvena. Tėvus Marijonus, lankančius lietuvių namus, pramatyti palydėti šie asmenys: P. Makauskas, K. Liutkevičius, J. Vajaga ir P. Dijokas. Tad greitai sužinosime, kiek yra lietuvių Rosario mieste.

GREITAI BUS INŽINIERIUS

Jaunuolis **Antanas Vajaga** jau kelinti metai lanko Argentinos Kariuomenės Aukštesniąją Karo Mokyklą, kuri yra Buenos Aires mieste. Mokslo išlaidas ir einamuosius reikalus aprūpina valdžia. Retkarčiais parvažiuoja pas savo tėvus Adelę ir Jurgį Vajagus pasipuošęs balta kariška uniforma. Linkime greitai pasiekti savo tikslą — tapti inžinieriumi.

LIETUVIS KUNIGAS ŠV. RAŠTO PROFESORIUS

Jo Eminencija kardinolas Antanas Caggiano priėmė į savo vyskupijos seminariją jauną tėvą marijoną kun. Joną Duobą dėstyti klierikams šventąjį Raštą. Jis yra baigęs Romoje aukštąsias šv. Rašto studijas. Tikimasi, naujasis profesorius greitu laiku atvyks iš Romos, Italijos, Argentinon ir pasirodys Rosario Lietuviams. Tai bus nauja jėga mūsų kolonijos lietuviams.

LAIKINOJI ŠV. KAZIMIERO DR-JOS VALDYBA

Rosario lietuvių visuomeninio gyvenimo išjudininmui yra susidaręs komitetas rengti įdomius parengimus ir pramogas. Jau keletą kartų posėdžiavo veiklieji lietuviai ir išsirinko sau laikiną valdybą iš šų asmenų: prm. K. Liutkevičius, sekr. J. Papečkys, iždin. P. Makauskas ir nariai: Z. Staševičius, A. Švarlys, J. Vajaga, P. Žekevičius, P. Guzas ir A. Latvėnas. Į pagalbą dar žada ateiti J. Ryselis ir P. Seniūnas. Dvasios vadais yra Tėvai Marijonai.

GRAŽIAI TVARKOSI

Juozas Rakutis ir **Juozas Ašmonas** jau seniai turi savo nuosavą krautuvę "Almacen" — Los Dos Josės. Jiems gerai sekasi ir turi gerą klijentūrą. Šiomis dienomis pirko naują gerą šaldytuvą už $ 5.000. Gražu, kad daro pažangą!

RUOŠIAMASI PIRKTI ŽEMĖS NAUJAI LIETUVIŠKAI PARAPIJAI

Atvykus į Rosario dviems Tėvams Marijonams tuojau imtasi ieškoti pirkti žemės naujai lietuviškai parapijai. Žemė ieškoma pirkti toje vietoje, kur buvo nurodyta J. E. kard. A. Caggiano. Tikimasi, kad derybos greitai bus užbaigtos ir bus paskelbta, kad jau žemė yra nupirkta ir rengiamasi statyti naują bažnyčią.

ROSARIO LIETUVIAI MINĖS VASARIO 16

Šv. Kazimiero Dr-jos laikinoji valdyba nutarė gražiai ir iškilmingai švęsti Vasario 16-tosios minėjimą. Minėjimas įvyks vasario 19 d. sekmadienį. Iškilmingos lietuviškos pamaldos bus Ntra. Sra. de Merced bažnyčioje, calle Aconquija 280, Saladillo. Pradžia lygiai 11 val. ryto. Prie altoriaus bus Argentinos ir Lietuvos vėliavos. Pamokslą sakys Rosario lietuvių kolonijos klebonas kun. Kazimieras Vengras, M.I.C.

Tuoj po pamaldų ten pat parapijos sode bus didelės vaišės — asado. Kartu bus ir įvairi programa: kalbos, deklamacijos, dainos. Visi Rosariečiai lietuviai kviečiami dalyvauti kuo skaitlingiausiai šiame taip svarbiame minėjime. Asado bilietai: vyrams $ 4, moterims $ 3, ir vaikams nuo 10 metų $ 2. Bilietai jau parduodami. Visi prašomi nedelsiant iš anksto užsisakyti bilietus.

Vasario 16 Programa Buenos Aires ir Avellanedoje

LIETUVAI IŠLAISVINTI CENTRAS ARGENTINOJE kartu su jam priklausančiomis organizacijomis skelbia sekančią VASARIO 16 minėjimo programą:

I. Vasario 16 d., ketvirtadienį, 17 val. lietuvių kolonija Argentinoje padeda vainiką prie General San Martin mauzoliejaus katedroje (Plaza de Mayo). Organizacijos ir pavieniai lietuviai kviečiami būtinai dalyvauti, nes nuo dalyvių gausumo daug priklausys šito gražaus lietuvių pasirodymo pasisekimas. **18.10 v. per Radio del Estado** skambina Andrius Kuprevičius.

II. Vasavio 19 d., sekmadienį, įvyksta masinis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas, kuriame dalyvauja visa kolonija.

8.30 v. per radio Mitre transliuoliuojama speciali programa, dalyvaujant Šv. Cecilijos chorui ir pianistui A. Kuprevičiui. Vasario 16 proga kalbės lietuvių radio valandėlės vedėjas Z. Juknevičius.

10.30 val. lietuvių Aušros Vartų bažnyčioje, Mendoza 2280, Avellanedoje iškilmingos pamaldos už Lietuvą. Celebruoja ir pamokslą sako arkivyskupas Fr. Aragone. Gieda Šv. Cecilijos choras, dalyvaujant pianistui A. Kuprevičiui ir smuikininkei Elenai Kuprevičiūtei.

17 val. Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellanedoje, prasideda pilietinis Vasario 16 minėjimas:

1. L. I. Centro pirmininko I. Padvalskio žodis.
2. Argentinos ir Lietuvos himnai.
3. Malda už žuvusius.
4. Vasario 16 maršas.
5. Laisvės varpai.
6. Žalgirio mūšis. Išpildo Šv. Cecilijos choras. Diriguoja Vaclovas Rymavičius, akompanuoja Andrius Kuprevičius.
7. Skautų vado V. Lesniausko paskaita.
8. Lietuvių Tautinio Ansamblio meninė programa: I. "Tėviškės brangi, tau mes dainuojam" (dainos, šokio ir žodžio pynė) ir II. Ansamblio mišrus choras.
9. Sveikinimai.
10. Lietuvių skautų meninė programa.
11. Deklaracijos skaitymas.
12. Uždarymas.